

10de Aarg.

1879.

18de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af R. Thronsfen.

31te August — 16de Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

begyndte med 1879 sin 10de Aargang.

Det indeholder et afværende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Aar i Omflag to Gange om Maanedn (15de og 30de) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.50) om Aaret i Forskud. Dermed er ogsaa Portoent betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: **R. Thronsdjen**, Drawer 14, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mand's Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paalidelig.

Denne Aargang kan faaes fra No. 13 (Begyndelsen af 18de Bind).

Ældre Bind af „For Hjemmet“.

11te Bind (1876 I.) og 17de Bind (1879 I.) er udsolgt.

12te Bind (1876, II.) indeholdende de interessante Fortællinger „Bleedatteren“ og „De to Blinde“, samt meget andet interessant Læsestof tilsendes portofrit for 60 Cents.

13de Bind (1877, I) indeholdende de fortrinlige Fortællinger „Apeflokken“, „Mod Himlen“ (Forfatterindens Ungdomshistorie), „Onkelen fra Amerika“, „En Gut fra Londons Gader“, saavel som flere mindre Fortællinger; den interessante historiske Skildring „Karl den Tolvte i Norge“; henimod 30 andre større og mindre Artikler, adskillige Digte, 15 Gaader og 116 Blandinger tilsendes portofrit for 80 Cents.

14de Bind (1877, II) indeholdende sidste Afdeling af Fortællingen „Mod Himlen“ (Forfatterindens Husliv), Fortællingerne „Olsebjæren“, „Alene“, „En Juleaften paa Gaaraas“ samt meget andet fortrinligt Læsestof tilsendes portofrit for 80 Cents, begge disse Bind for \$1.50.

15de Bind (1878, I.) indeholdende 1ste Halvdel af den interessante Skildring „Philip Ashton eller den nye Robinson“, „Martyren i St. Andrews“, „Jacob Flint's Reise“, „Arkimedes“, m. m. M., sendes portofrit for \$1.00

16de Bind (1878, II.) indeholdende sidste Halvdel af Fortællingen „Philip Ashton“, „Elisabeth“, en dansk Fortælling, „Stanleys Reise paa Kongofloden“, „Skovstjernen“ (Missionær Fjellstedts Ungdomshistorie) og meget andet interessant Læsestof, sendes portofrit for \$1.00; begge disse Bind for \$2.00; alle 5 Bind (12—16) portofrit for \$3.50.

Hvert Bind bestaar af 12 Hefter og udgjør 384 store Oktavsider, Titellad og Indholdsregister indbefattet.

Adresse: **R. Thronsdjen**,
Dr. 14, Decorah, Iowa.

For Hjemmet,

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

10de Aarg.

31te August 1879.

16de Hefte.

Fater Klemens.

(Fortælling efter Wijs Kennedys).

(Fortsættelse).

Sjette Kapitel.

„Thi der er en Gud, og en Midler mellem Gud og Menneskene, nemlig det Menneske Jesus Kristus.“

1 Tim. 2, 5.

Næste Dag, to Timer før Solens Nedgang, begav Ernst sig til Høien, hvor han skulde træffe Adeline og de to unge Clarenhams. Han gik langsomt og tankefuldt til det Sted, hvor de vilde mødes, hans hele Sjæl var opfyldt af et Ønske, et Haab, nemlig at omvende sine unge Slægtninger og deres interessante Kapellan. At omvende den Sidste stod næsten ikke til at haabe. Og naar Ernst i sin bestedne Mening om sig selv tænkte paa, hvor lidet han var bekendt med de Argumenter, med hvilke Katholikerne pleie at forsvare sin Tro, saa sthede han Tanken om at indlade sig paa denne Gjenstand med en Mand, hvis Udvoortes og hele Væsen udtrykte saa megen Oprigtighed og Iver, og der, som han havde hørt, ligesaa meget udmærkede sig ved Lærdom og Talenter, som ved et helligt Levnet. Denne Frygt kom ikke deraf, at han tvivlede paa, at hin befandt sig i Bildfarelse; thi alle Argumenter, tænkte han, „saa kløgtige de end kunne være, der

forsvare et saa ganske striftstridende System, som det romerske, maa være Spidsfindigheder. At negte fri Udgang til Guds Ord — at bestemme, at der skal bedes i et for Folket uforstaaeligt Sprog — at opstille Billeder i Kirken, for at Folket skal tilbede dem — at henvende Bønner til henfarne Sjæle: intet Argument kan bevise, at dette er overensstemmende med Skriften.“ Fordybet i disse Tanker, med sammenslyngede Arme og Dinene hestede til Jorden, gik Ernst langsomt videre. „Umuligt! det kan intet Argument bevise!“ udraabte han høit. Da han sagde dette, gik Nogen forbi ham; han saa op og saa — Dormer.

Ernst for op og stod stille. Dormer blev ligeledes staaende. Han saa lidt forlegen ud, men sagde med sin sædvanlige Mildhed: „Undskyld mig, Hr. Montague, jeg har forstyrret Dem. Den udmærket sjonne Udsigt, som man nyder fra denne Høi, har maaſte ført mig for vidt. Er jeg allerede kommet over Grændsen mellem Illerton og Hallern? Jeg kjender den endnu ikke noie.“

„Om De end var det, Hr. Dormer, saa kan De dog umulig antage, at De ikke skulde være hjertelig velkommen.“

„Jeg kan kun vente Godhed og Bøllike af Hr. Montague“, svarede Dormer med et Udtryk af Hjertelighed, og vedblev derpaa smilende: „Jeg ser, at jeg virkelig har overfædet Grændsen.“

„De er paa Høiens Top“, svarede Ernst; „en af de skønneste Udsigter har man dog lidt længere nede paa denne Side. Hvis De tillader, vil jeg føre Dem til dette Sted.“

Dormer syntes at betænke sig.

„Jeg forstirker Dem, Udsigten der er er skønnere end nogen af dem, De hidtil har set“, sagde Ernst.

„Derpaa tvivler jeg ikke“, sagde Dormer, „jeg tager kun i Betænkning at misbruge Deres Tid og Deres Godhed.“

Der laa noget saa ganske Ukunstlet i Dormers Bæsen, saa fint det ogsaa var, at man sølte sig nødt til at anse ham for oprigtig. Ernst svarede derfor med Barme, at han troede ikke, at han i dette Dieblit kunde gjøre en bedre Brug af sin Tid. I næste Dieblit gif han allerede ved Siden af den samme høist interessante jesuitiske Præst, som nogle Minutter før saa levende havde beskæftiget hans Tanke.

De gif en Tidslang tause videre. Ernst var forlegen, og Dormer syntes heller ikke at være fri derfor. Endelig brød den Sidste Taussheden, idet han sagde:

„Jeg tror, Ærligheden fordrer, Hr. Montague, at jeg siger Dem, hvad jeg hørte Dem sige, da De nylig gif forbi mig fordybet i Tanke og, som De troede, ubemærket. De sagde: „Umuligt! det kan intet Argument bevise!“ Mere har jeg ikke hørt.“

„Jeg var virkelig fordybet i Tanke“, svarede Ernst, idet han rødmede ved at erindre Gjenstanden for sine Tanke.

„Deres Familie ere Protestanter, tror jeg, Hr. Montague?“

„Ja“, svarede Ernst.

„Jeg ved, at Protestantismen er vidt udbredt“, svarede Dormer, „og jeg har bemærket, at de, som ere opdragne i dens Grundsætninger, blive sædvanlig, naar de interessere sig for Religionen, dybe Tænkere.“

„Derover kan man ikke undre sig“, sagde Ernst; „naar man betænker, at de allerede tidlig blive ansporede til at tænke over de dybeste Hemmeligheder. Det var dog ikke nogen af min Kirkes Lærdomme, som beskæftigede mine Tanke, da jeg mødte Dem, Hr. Dormer, men—“ Ernst standsede et Dieblit, men sagde derpaa lige ud: „jeg søgte at udfinde, hvad der kunde siges til Forsvar for nogle Lærdomme i Deres Kirke.“

Dormer syntes behagelig overrasket. „Til deres Forsvar?“ gjentog han forbausset.

„Ja“, svarede Ernst. „Jeg ved, hvilke af Deres Kirkes Lærdomme vi Protestanter maa holde for vildfarende, men jeg er maasse ikke bekendt med det, som den romerske Kirke anfører til deres Forsvar.“

„Tror De, som er en Protestant, at der nutildags gives vise og gode Mænd i den romerske Kirke?“

„Jeg drifter mig ikke til at benegte det.“

„Og i Sandhed religiøse Mænd?“ spurgte Dormer.

Ernst taug.

„Saa vidt kan De ikke gaa“, sagde Dormer.

„Det var just denne Vanfølsighed, som jeg søgte at forklare mig“, sagde Ernst. „Jeg maa tro, at der har været virkelig religiøse Mænd i den katolske Kirke. Hvo kan læse Fenelons og Pascals Skrifter, uden at tro det?“

En let Berørelse af Dormers Arm bragte Ernst til at se ham i Ansigtet.

Der var et flygtigt Udtryk af Misfor-
noelse deri, men han sagde Intet, og
Ernst erindrede sig strax, hvor lidet
Behageligt det kunde være for en Jesuit
at høre Pascal fremhæves som en Gjen-
stand for Kos*). Ernst vedblev der-
for lidet forvirret: „Jeg kan i Sandhed
ikke tvivle paa, at der har været og endnu
her og der findes i Sandhed fromme
Mænd i den katholske Kirke. Men —
tør jeg henvende samme Spørgsmaal til
Dem, Hr. Dormer, tror De, at der gives
i Sandhed religiøse Følk blandt Prote-
stanterne?“

„Jeg vil svare Dem ganske aabenhjer-
tigt, Hr. Montague“, svarede Dormer,
„endstjønt det havde været mig kjærere,
om De ikke havde forelagt mig dette
Spørgsmaal saa strax i Begyndelsen af
vort Besjendtskab, fordi det Svar, jeg maa
give Dem, vil bringe mig i Mistanke
hos Dem. Men tillad mig først det
Spørgsmaal: tror De, der gives mere
end en rigtig Udløggelse af en Sag?“

„Vist ikke!“

„Enhver Afvigelse fra denne er altjaa
en Bildfarelse?“

„Sikkerlig.“

„Og De hører ikke til dem, Hr. Mon-
tague, som holder en Bildfarelse i Re-
ligionen for en Ubejdelighed, naar kun
vort Forhold til vore Medmennesker er
ulasteligt?“

„Nei, jeg anser en sund religiøs Er-
kjendelse og sand Tro for den eneste Kilde,
af hvilket et Gud velbehageligt Levnet kan
fremgaa.“

„Ja, s u n d religiøs Erkjendelse!
Men naar de, som man holder derfor,

*) Om „Blaise Pascal, hans Kamp mod Je-
suitterne og Forsvar for Kristendommen“ har
Thor Sundby udgivet et meget interessant
Skrift. Kjøbenhavn, Gyldendals Bøghandel,
1877; Pris 2 Kroner og 50 Ore.

virkelig ere bildfarende, er da den Per-
son, som lader sig lede af dem, paa Veien
til den evige Salighed?“

„Vist ikke.“

„Da vil jeg besvare Deres Spørgs-
maal. Jeg kan ikke tro, at Protestan-
terne befinde sig paa Veien til det evige
Liv, fordi jeg tror, at de lade sig lede af
et bildfarende Læresystem. Jeg kan ikke
holde et Menneske, som i religiøs Gen-
seende befinder sig i Bildfarelse, for i
Sandhed gudfrygtig, hvor meget jeg end
elsker ham og ønsker hans Salighed; og
Protestanterne synes mig at være inkonse-
kvente paa en høist besynderlig Maade,
naar de erklære, at den katholske Kirke er
fuld af Fordærvelse og Bildfarelse, og
dog tilstaa, at dens Medlemmer kunne
blive salige.“

„Vi sige ikke“, sagde Ernst, „at de,
som lade sig lede af den romerske Kirkes
Bildfarelser, ere paa Veien til Salighed;
men at denne Kirke, saa fordærvet den
end er, og saa meget den end er vanziret
af Bildfarelser, dog lærer nogle Sand-
heder, som, naar de troes og følges, føre
til Salighed. De Medlemmer af Deres
Kirke, som jeg nævnte (Fenelon og
Pascal) bekjende i sine Skrifter, at de
grunde sit Haab om evig Salighed paa hine
Sandheder. Vi haabe derfor af kristelig
Kjærlighed, at disse Medlemmer og alle
de i den katholske Kirke, som ligne dem,
befinde sig paa Veien til den evige Sa-
lighed. Det er imidlertid vanskeligt for
en Protestant at gjøre sig en tydelig Fore-
stilling om en Sjæls Tilstand, i hvilken
man tror paa de i Bibelen lærte Sand-
heder, og tillige kan antage nogle af de
Lærdomme og Skikke, som Deres Kirke
foreff:iver.“

„Tør jeg bede Dem nævne en saadan
Lærdomme eller en saadan Skik?“

„Jeg behøver kun at erindre Dem om
det, som jeg var Dievidne til igaar i

Kapellet", sagde Ernst. „Apostelen Paulus siger udtrykkelig: „der er en Gud og en Midler mellem Gud og Menneſkene, nemlig det Menneſke Jæſus Kristus“ (1 Tim. 2, 5.). Den romerſke Kirke lærer vel den forſte ſtore Sandhed: „der er en Gud;“ men ſiger i ligefrem Modſætning til den af Gud inspirerede Apoftel, at der gives hundrede Midlere: Engle og afdøde Mænds og Kvinders henfarne Aander.“

„Men ikke i ſamme Forſtand ſom Kristus er Midler“, afbrød Dormer ham i en mild Tone.

„Om jeg end vilde antage denne Forſkiel“, ſvarede Ernst, „omendſkjønt Katholikerne ſelv indrømme, at den ikke gjøres af de Uvidende—og til diſe hører ſtedſe Flertallet i deres Kirke—ſaa er dog Antagelſen af ſaadanne Midlere i enhver Forſtand blot en Opfindeſe af den romerſke Kirke, uden at der lader ſig anføre et eneſte Ord eller Exempel derfor af Skriften, og denne Opfindeſe forfalſker, ſvækker og vanærer de Skriftens tydelige Værdomme, af hvis troende Antagelſe og rigtige Opfattelſe vor Salighed afhænger.“

„Jeg kan ikke indſe, at dette er Tilføjelſe“, ſagde Dormer med den ſamme milde Venlighed. „Var Hr. Montague et Medlem af den apoſtoliske, katholiſke Kirke, ſaa har jeg allerede hørt ſaa meget om hans Godgjørenhed mod de Fattige, om hans ivrige Beſtræbelſer for at gjøre Alle omkring ſig gode og lykkelige, ſaa meget om hans Over for det, ſom han anſer for Sandhed — følt ſaa megen Taknemmelighed for hans Godhed imod en Fremmed, mod hvem man ſkulde have ventet, at hans Opdragelſes Fordomme maatte have opfyldt ham med ganſke modsatte Følelſer — at jeg ydmig vilde have bedet ham om hans Forbønner. Man tør

derfor ogſaa anmode de Hellige i Himmelen om deres Forbønner.“

Ernst taug, ikke fordi Dormers Svar havde tilfredsſtillet ham, thi Intet kunde være mere utilfredsſtillende; men af den ham egne Beſtedenhed og Hjertensgodhed. Havde han overladt ſig til den Sidſte, ſaa havde han kunnet omfavne den intereſſante Fremmede, der ſyntes at være ſaa taknemmelig for ſædvanlige Hoſfligheder; men en ſaadan aabenbar Ros forbunden med et ſaa ſvagt Forſvar for en, efter Ernſt's Mening, ſaa grov Overtro, gjorde ham noget koldere og erindrede ham om, at hans Vedsager var en romerſk Præſt og en Jeſuit.

„Tilgiv mig, Hr. Montague“, ſagde Dormer, „derſom jeg har behandlet den Gjenſtand, om hvilken vi talte, ſom om den var af mindre Vigtighed, end De til lægger den.“

„Det har De viſſelig — dog, nu ere vi paa det Sted, ſom jeg nævnte“, ſagde Ernst, da de traadte ud af Buſfadjet, gjennem hvilket de havde gaaet. I det han pegede paa Landſkabet, der nu udbredte ſig for dem, vedblev han: „Nu, haaber jeg, ſkulle vi ikke være af forſkjellig Mening.“ Ernst traadte nogle Skridt tilbage, og ſaa hen i en anden Retning, ikke ſaa meget for at betragte Egnen, ſom for at iagttage ſin Vedsager.

Ernst var en varm Beundrer af Naturens Skjønhed og Herlighed og det i en ſaadan Grad, at Mangelen af denne Smag hos Andre foranledigede ham til i Ungdommens Fyrighed at ſrakjende ſaadanne alle den menneſkelige Karakter's elſkverdige Egenſkaber. I dette Punkt fandt han ſig dog ikke ſkuffet hos Dormer, thi denne ſyntes meget mere at være ligeſaa modtagelig for Naturſkønhederne ſom han ſelv. Hans Blik, Ord, Miner, Alt udtrykte den dybe Følelſe af Beundring, ſom fremkaldes af naturlig

Smag og af Urefrygt for det høie Væsen, som har efterladt Spor af sin Storhed og Kjærlighed, hvorhen vi end vende vort Blik i denne syndige Verden. Mod et Punkt vendte dog Dormers Blik stedse tilbage, og dette Punkt syntes Ernst var det mindst skjønne i hele Landskabet. Dormer syntes at forglemme Ernst's Nærværelse og alt Andet, medens hans Dine vare rettede mod dette Sted, og hans Ansigt antog efterhaanden et Udtryk af den dybeste Sorgmodighed. Endelig fattede han sig dog, og sagde: „Jeg troede ikke, at hine Høie“—derhos pegede han paa det Sted, paa hvilket han hidtil havde heftet sine Dine — „kunde sees herfra. Mellem dem ligger mit Fødested og den Egn, hvor jeg har tilbragt min Ungdom. Jeg troede, at en femtenaarig Fraværelse havde ladet enhver Følelse af Tilbøielighed for denne Egn uddø i mig, men i dette Dieblis staar Alt tydeligt for mig, og Indtrykket overvælder mig.“

„De har da ikke besøgt Deres Fødested siden Deres Tilbagekomst?“ spurgte Ernst.

„Nei, og jeg vil ikke besøge det. Der bor nu Fremmede. Min Familie har taget altfor aabenbart og afgjort Parti for sin Konge og sin Kirke, til at den skulde være bleven i Besiddelse af sine Guds og sin Formue. Nogle leve i Undertrykkelse her hjemme, Andre i Landsforvisning udenlands, og Alle ere adspredte. Hvad mig angaar, saa burde jeg glæde mig over, at alle de Vaand, som fængslede mig til Verden, allerede for mange Aar siden ere opløste. Jeg burde saa meget dybere føle, at jeg er, hvad jeg bekjender mig at være: en Gjæst og en Udlænding paa Jorden.“

Ernst svarede Intet. Han var stedse aaben og oprigtig, men hans Deltagelse og Medfølelse for Dormer kunde ikke for-

mindste hans Modvillie mod den Sag, for hvilken hans Familie havde lidt. Denne var efter hans Mening saa slet, som en svag, despotisk, fordærvet Regjering og en falsk og intolerant Religion kunde gjøre den.

„Jeg forstaar, De holder denne Sag ikke et saadant Dffer værd“, sagde Dormer.

„Nei, vist ikke“, svarede Ernst; „jeg haaber imidlertid, at De vil tro mig, naar jeg forsikrer Dem, at jeg alligevel føler Deltagelse for dem, som gjør det.“

„Derom tvivler jeg ikke“, sagde Dormer; „dog jeg tør ikke længere misbruge Deres Tid og Deres Godhed.“

„Vi kunne vende tilbage sammen“, sagde Ernst. „Jeg har lovet mine Søstre at møde dem paa Grændsen før Solens Nedgang. Og jeg beder Dem, Hr. Dormer, at have en bedre Mening om os, og tro, at det stedse vil være os behageligt, naar De vil ride eller gaa paa Merton's Gebet.“

Dormer takkede, saa endnu engang opmærksomt hen til Høiene og udstødte et dybt Suf. Derpaa tog han Ernst's Arm, og vendte sig til den Sti, der førte ned ad Høien.

„Tør jeg indbyde Dem, Hr. Montague“, sagde Dormer, idet de gik videre, „til at bivaane Guds tjeneften i Hallerns Kapel imorgen? Jeg tror, at naar De engang gjorde dette, saa vilde De derved bedre end ved Alt, hvad jeg kunde sige derom, blive overbevist om, at den katholicke Kirke handler viseligen, naar den søger at oplive sine Børns Andagt ved saadanne Fremstillinger, som De igaar syntes saa meget at fordomme.“

„Jeg har Intet imod at bivaane Guds tjeneften“, svarede Ernst, „og jeg skal imorgen gjerne indfinde mig, men jeg tror ikke, at jeg kan saa høre eller se Noget,

som kan udfone mig med Ting, der ere udtryffeligt forbudte i Guds Ord."

„Vi tilbede jo ikke Fremstillingen, men kun det Fremstillede“, sagde Dormer, „og overtræde desaaarsag intet Guds Bud.“

„Denne angivne Forskjel er altfor spidsfindig“, sagde Ernst. „Det guddommelige Guds Ord lyder saaledes: „Du skal ikke gjøre dig noget Billede eller nogen Lignelse, hveksen af det, som er ovenfor i Himmelen, eller af det, som er nedentil paa Jorden, eller af det, som er under Jorden; du skal ikke tilbede det og ikke tjene det.“ (2 Mos. 20, 4. 5.).

„Voi dig ikke for dem, for at tilbede dem“, er vor Kirkes Oversættelse, og dette Bud overtræde vi ikke“, svarede Dormer.

„Om jeg end vilde indrømme Rigtigheden af Eders Oversættelse, omendstjont den ikke er bogstavelig, hvorfor skal man da saaledes gaa til Oversættelsens yderste Grændse? Hvorfor lære Noget, som efter alle Katholikens Tilstaaelse kan blive misforstaaet saaledes, at de Uvidende forledes til at begaa en Synd, som i de stærkeste Ord fordommes af Skriften, og som derfor er farligere for deres evige Salighed end nogen anden, nemlig Afguderi? Hvorfor vedbliver den katholske Geistlighed med saadan Paa-staaelighed at holde Folket i Uvidenhed om dette Guds Bud? Er det muligt for Protestanterne, der have Bibelen, hvori denne Lov staar, i sine Hænder, at vide dette, uden at betragte den romerske Geistlighed med Mistro og at anvende Kristi Ord paa dem: „De dyrke mig forgjæves, idet de lære saadanne Lærdomme, som ere Meneskubud?“ (Matth. 15, 9.).

„Protestanterne misforstaa os“, svarede Dormer med uforandret Sagtmodighed, omendstjont Ernst var bleven noget varm,

„kom De imorgen til vort Kapel, og døm da selv.“

Ernst lovede det nok engang; snart derpaa bemærkede han sin Søster og hendes unge Venner, som kom ham imøde. Til hans store Forundring vare de ledsagede af Katharine, som tilspineladende meget fortrolig gif Arm i Arm med Adeline Montague.

Ernst blev hilset af den unge Clarenham med hjertelig Venlighed og af Marie med den samme ufordulgte Fornoielse, hvormed hun Dagen før havde modtaget ham. Han buffede for Katharine, men saa derhos neppe paa hende, og bemærkede derfor ikke den Forandring, der var foregaaet i hendes Væsen, da hun besvarede hans Hilsen.

„Du har smukt holdt Ord, Ernst“, sagde Adeline.

„Jeg troede dog at have holdt det.“

„Se engang paa Solen!“

Ernst saa derhen og bemærkede, at den allerede var under Horizonten, „Jeg havde ikke nogen Tanke om, at det var saa sild.“

„De maa gjøre mig Behreidelser, Miss Montague“, sagde Dormer: „Deres Hr. Broder havde, tror jeg, næsten naaet det Sted, hvor han skulde træffe Dem, da han mødte mig paa min Spadseregang og viste mig en af de nydigste Egne, jeg i mange Aar har seet.“

„D, jeg tilgiver gjerne Dem, Hr. Dormer. Ernst ved stedse at tilbringe sin Tid med de vise og alvorligste Menesker —“ Adeline holdt inde og rødmede — „jeg vil dog ikke hermed sige at de, med hvilke jeg har tilbragt min Tid, ikke ere vise; men det var just ikke smukt af dig, Ernst, at lade mig alene bestaa en Kamp mod Tre.“

„En Kamp?“ gjentog Dormer.

„En Kamp mod Tre, Fader“, sagde Marie Clarenham rask; „vi maa vistnok

gjøre Profelyter, da Mørtallet idetmindste steds er paa vor Side."

"Jeg ønsker Dem af Hjertet Lykke dertil, Datter", svarede Dormer, idet han rolig og alvorlig saa paa Marie; „og jeg haaber derhos, at De ikke glemmer, hvor alvorlig den Sag er, som De taler om."

"Det mener jeg ogsaa", svarede Marie rodmende; tillige maa jeg bemærke", vedblev hun, „at vi kun vare To mod En; thi Katharine har ingen Del taget i Striden."

"Nei", sagde Katharine, „jeg vover mig ikke hen paa et saadant Gebet. Jeg ønsker ikke at høre Aabenbarelsens Ord uden af en Præst's Mund og anmasjer mig ikke at gjøre Brug af min egen Dom i saa hellige Sager. Men jeg ønsker lige meget som nogen Anden, at Kjæterne maatte vende tilbage til Kirkens Skjød og i Særdeleshed, at mine Beslægtede maa gjøre det."

I Katharines hele Væsen laa et Udtryk af Begeistring, da hun hørte dette. Derpaa nærmede hun sig Ernst, berørte sagde hans Arm og sagde: „Vil De følge mig, jeg har et Ord til Dem." Derpaa vendte hun sig om, rakte Adeline igjen sin Arm, gik et Stykke bort fra de Dvrigte, og stod derpaa stille. Ernst fulgte. Han og Adeline saa paa hinanden, da Katharine, idet hun drog sin Arm fra Adeline, stillede sig foran dem begge, hævede sin ene Haand mod Himmelen og blev staaende en Tidlang med et Udtryk af dyb Eftertanke paa sin Pande og derpaa sagde:

"Jeg vil sige Sandheden, ja den hele Sandhed! Adeline, du har holdt mig for en følesløs Skindhellig."

"Nei, nei, hjære Katharine, kun for en Sværmerse", sagde Adeline i en hjærlig Tone.

"Afbryd mig ikke! du er ikke ganske

oprigtig; du tænkte idetmindste, at jeg mente at være paa den rette Vej, og at jeg, medens jeg troede dig fangen af en farlig Vildfarelse, dog kun sølte Foragt og Afsty for dig istedetfor Medlidenshed. Du tog ikke Feil. Jeg bemærkede, med hvilken Spot du betragtede alle mine Bestræbelser for selv at forarbejde min Saliggjørelse. Jeg vidste, at Marie havde gjort dig bekendt med alle mine skjulteste, religiøse Handlinger, og dog syntes de dig allesammen at være latterlige. Det er besynderligt, at det slette Udfald af mine Bestræbelser for at overbevise dig om vor Kirkes Helgeners store Hellighed bedrøvede mig saa meget; men da jeg saa, at du ikke vilde lade dig overbevise, at Mariens Kjærlighed var dig langt dyrebare end min, at du holdt hende frommere, at mit Selstak syntes at være dig en ubehagelig Forstyrrelse, da sølte jeg ikke, som jeg skulde have gjort, Bedrøvelse over dig, fordi du var en Kjætter, men Uvillie og Mishag. Siden igaar er der foregaaet en underbar Forandring i mine Følelser. Den er et Mirakel, det ved jeg. Igaar", vedblev hun, idet hun vendte sig til Ernst, „da De traadte ind i Kapellet, var jeg uvillig over, at en Kjætter, en Broder til den spottende Adeline, blev ført ind i vor Helligdom. Jeg kunde ikke forhindre det, men besluttede, at jeg idetmindste ikke skulde deltage i at ønske Dem velkommen. Jeg blev fast i min ufærlige Beslutning, selv i Korsets Nærverelse. Jeg saa, at jeg havde saaret Dem, og det fornøiede mig, men kun en kort Tid. De blev og fordyntte vor Gudstjeneste, dog laa der ingen Spot, ingen Haan i det, De sagde. Det syntes selv for mig, at være den rolig udtalte, ædruelige, uimodstaaelige Sandhed. Jeg var vis paa, at De tog feil, og jeg behøver kun Belærelse af min Skriftefader for at blive overbevist der-

om; men den dybeste Medlidenshed med Dem bemægtigede sig min Sjæl. Stam over den Maade, jeg havde modtaget Dem paa, afholdt mig fra at se paa Dem, da De gik bort; dog saa jeg Deres Afstedshilsen til Pater Clemens og var overbevist om, at De ikke forhaanede os. Fra dette Dieblif har den Tanke at omvende Dem og Adeline uophørlig beskæftiget mig. Den bortkjsede Sønnen, og jeg stod en Time tidligere op end sædvanlig, for at opjende nogle Ave Maria for Dem til den hellige Jomfru. Adeline, jeg ser du er tilbøilig til at smile; men jeg vil dog sige Sandheden!"

"Du er uretfærdig mod mig, Katharine", sagde Adeline. "Hvo kunde føle noget Andet end Latnemmelighed for et saa venligt Sindelag?"

"Visstelig ingen", sagde Ernst.

"Nu godt, saa hør da", vedblev Katharine. "Jeg havde omtrent en halv Time været beskæftiget paa denne Maade, og en stille Glæde syntes at udbrede sig i min Sjæl, idet jeg saa inderlig længtes efter Eders Omvendelse. Et høligt Luftstrøg strømmede gennem Kapellet og blæste paa Lampen, jeg saa et Dieblif bort fra den hellige Jomfrues Ansigt, for at give Lampen en anden Stilling — og hør: da jeg igjen saa op til hende, bemærkede jeg et Smil paa hendes Ansigt — jeg er fuldkommen overbevist om at have seet det — og ved dette Smil billigede hun min længsel efter Eders Sælighed, og det skal for Eder være en Forsikring om, at hun vil være Eders Forbeder, og at hun længes efter at betragte Eder som sine Børn. Vilde I modstaa hende? Vilde I ikke engang ved et Under lade Eder bevæge til at vende tilbage i den sande Kirkes Skjød? O visstelig, I ville lade Eder bevæge!"

Ernst og Adeline taug en Stund, fordi de følte sig overraskede, og fordi de havde Medlidenshed med den unge Sværmerse.

"De tror ikke, jeg saa den hellige Jomfru smile?" spurgte hun Ernst.

"Jeg tror, min kjære Rusine", svarede han, "at De troede at se Gjenstinet af Deres egne venlige, kjærlighedsfulde Følelser i hendes Blik. Jeg vilde kun slet gjengjælde den Deltagelse, De viser os, naar jeg sagde, at jeg troede mere end dette."

"De tror ikke mine Ord, fordi jeg er Katholik?"

"Jeg tror Dem, Katharine. Jeg tror, at De følte en naturlig Uvillie, da De mente Adeline spottede Stikke, som De ansaa for hellige. Jeg tror, at De virkelig tragter efter en Gud velbehagelig Sindsforfatning, og at De derfor gjerne lod de første Fornemmelser af et venligt Sindelag mod Deres Slægtninge opkomme i Dem. Jeg tror ogsaa, at disse velvillige Følelser vare Dem langt behageligere end den Utilbøielighed, De før havde følt, og at dette udbredte den stille Fred i Deres Sjæl, som De omtalte. Imidlertid er jeg ogsaa af den Mening, at Deres Sindsstemning og den Tro, at saadant allerede før havde handet, lod Dem se, at Billedet smilede. Men jeg kan ikke tænke mig, at et Stykke Væredt skulde have smilet."

"Men det var et Under. Jeg har oplevet mange saadanne i Klosteret, og Pater Ignatius, min Skriftefader, forsikrede mig i de fleste Tilfælde at jeg ikke havde taget fejl."

"Fortalte De Hr. Elliston dette sidste Under?"

"Javist!"

"Og sagde han ogsaa, at De ikke havde stuffet Dem?"

"Han sagde, at jeg gjorde Ret i at ønske mine Slægtningers Tilbagevenden til den sande Kirke; ogsaa var det ret, at jeg bad for dem til den hellige Jomfru, — men han sagde ikke, at jeg havde stuffet mig."

„Da, Katharine“, sagde Ernst i en høitidelig Tone, „har denne Præst Deres Blod paa sit Hoved, hvis De gaar fortabt. Han ved, at Gud i sit Ord har sagt: „Der er intet andet Navn under Himmelen givet Menneftene, i hvilket de kunne blive salige, uden det Navn Jesus Kristus“ (A.p. Gj. 4, 12.). Og dog lærer han Dem, at henvende Deres Bønner til en afdød Kvindes Aand, en Skabning. Han ved, at det samme af Gud indgivne Ord erklærer: „Der er kun en Midler mellem Gud og Menneftene, nemlig det Mennefte Kristus Jesus“, og at det ingensteds taler om nogen anden Midler. Og dog opmuntrer han Dem til at sætte Deres Haab til en Skabnings virksumme Forbøn, og at tro, at der sker Undere for at bestyrke dette Bedrageri. Alt, kjære Katharine, er grundløse Fabler, Opdigtelser af Deres Præster, der staa ganske i Modsigelse med Bibelen. Jesus Kristus siger selv: „Saaledes elskede Gud Verden, at han hengav sin enbaarne Søn, paa det at hver den, som tror paa ham, ikke skal fortabes, men have det evige Liv“ (Joh. 3, 16.). „Dette er det evige Liv, at de kjende Dig den eneste sande Gud, og den Du udsendte Jesum Kristus“ (Joh. 17, 3.). „Hvo som tror paa Sønnen“, siger Johannes den Døber, „han har det evige Liv“ (Joh. 3, 36.). Og Paulus siger: „J ere Alle Guds Børn ved Troen paa Jesum Kristus“ (Gal. 3, 26.). Bibelen er saa fuld af lignende Steder, medens den fra Begyndelsen til Enden ikke indeholder et eneste, i hvilket det bliver kaldet godt at anraabe hedenfarne Sjæle, at bede om deres Forbøn, eller noget Andet af den Art. Vi finde tværtimod i den de stærkeste Trudfler mod ethvert Slags Tilbedelse, som ikke er henvendt til den eneste og sande Gud.“

„Kirken tror jo paa Guds Søn“,

sagde Katharine, der saa ganske forstyrret og urolig ud.

„Ja, kjære Katharine, men Eders Kirke vanærer ham høilig, idet den fremstiller ham saaledes, som om han ved afdøde Helgenes Forbønner kunde stemmes til et mere naadigt Sindelag; dette staaer ganske i Modsigelse med Bibelen. At Bønner overhovedet kunne for hverve os Naade, er ligeledes imod den hellige Skrift. I denne indbyder Gud Alle til at komme til sig, og behreider dem i kjærlige, bekymrede Ord, at de ikke komme til ham. „J ville ikke komme til mig, at I kunne have det evige Liv.“ Kristi Embede er en Frelseres Embede. Hans Tjeners Embede er at forkynde den hele Verden, at Gud i ham har forligt Verden med sig selv. Og tro mig, kjære Katharine, de kjende ham ikke i Sandhed, som han er, der tillægge Skabningens Forbøn det, som ene er erhvervet ved Guds Søns allerfuldeste Fyldestgjørelse.“

Clarenham nærmede sig nu. „Vi maa forlade dig, Katharine. Det bliver saa sent og kjøligt, at Marie ikke kan vente længer.“

Katharine saa op til Himmelen, som begyndte at blive dunkel. „Hvor hurtigt Tiden løber under saadanne Samtaler“, sagde hun.

Derpaa toge de en hjertelig Afsted fra hwerandre. Adeline og Ernst for at ile til Aftengudstjenesten hjemme, deres Slægtninger og Dormer for langsommere at vende tilbage til Slottet gjennem Parken.

Man kunde netop se Maanen over Skoven i Ost, og dens Lys blev lidt efter lidt stedse klarere end det, Aftenrøden frembragte.

„Hvad i al Verden sagde du da med saadan Iver til Montagues, Katharine?“ spurgte Marie. For to Dage siden vilde

du neppe tale med Adeline, og idag synes du jo virkelig at elske hende og holder endog en lang hemmelig Samtale med disse to Kjættre.“

„Jeg gjorde Uret deri, at jeg ikke vilde tale med Adeline“, sagde Katharine. „Jeg er overbevist om, at Pater Klemens vil sige det Samme, thi min eneste Bevæggrund var den, at hun er en Kjættre og ser paa min Religion med den Foragt, som man ved Opdragelsen har indgivet hende.“

„De havde sikkerlig Uret, kjære Datter“, sagde Dormer; „dog maa De vogte Dem for ved en saa hurtig Forandring, der maa synes dem, der ikke kjende Deres Bevæggrund, lunefuldt, med Rette at bringe Foragt over Deres Besjendelse.“

„Jeg meddelte dem mine Bevæggrunde, sagde dem den hele Sandhed.“

„Og hvilken Sandhed, kjære Katharine?“ spurgte Clarenham.

„Jeg ønsker ikke at have nogen Hemmelighed for nogen af de Tilstedeværende, og jeg ved, De vil tro mig“, sagde Katharine. Derpaa fortalte hun Historien om den smilende hellige Jomfru.

„Og har de meddelt de unge Montagues's dette?“ spurgte Dormer med slynlig Uro.

„Ja; jeg troede, Sandheden vilde gjøre en større Virkning end Nogetsomhelst, som jeg kunde sige.“

„Hvor uforstigtigt! hvor høist uklogt!“ raabte Dormer uvillig. „Bidske De da ikke, Mijs Katharine, at saadanne Ting aldrig skal nævnes for Noget, førend de ere meddelte Deres Skriftefader, paadet han kan bedømme, om det Hele ikke har været et Verk af Deres Fantasi?“

„Det bidske jeg, Fader, og meddelte idag Morges Pater Dionys Alt i Skriftestolen.“

„Og tillod han Dem at gjøre Sagen bekendt?“

„Han har ikke forbudt mig det, og roste mit Ansættelse at se mine Slægtninge vende tilbage til den sande Kirkes Skjød.“

Dormer svarede Jintet, og alle gik en Tidlang tausere videre.

„Hvis jeg har feilet, Fader, saa behag at sige mig det, for at jeg endnu før imorgen kan gjøre Bod.“

„Deri blander jeg mig ikke, kjære Datter. Pater Dionys er Deres geistlige Fører, saalænge han er her. De kan ikke ønske at gjøre Bod, naar han har billiget Deres Opførsel.“

Der blev ikke sagt mere om denne Sag, og det lod til, at Enhver syntes bedst om at tie, medens de gik i det milde Maanedstid over det fugtige Græs. Mrs. Clarenham sad, forundret over deres lange Udebliben, ved Vinduet og ventede paa deres Tilbagekomst. Men før de kunde meddele hende Marfagen til, at de vare blevne saa længe borte, drev hun dem Alle afsted, forat stifte de Klædningsstykker, som hun troede vare blevne daade, og lod imidlertid en klar Kaminsk antende for at forebygge alle de slemme Følger, som den fugtige Aftenluft maaske endnu kunde have for de Spadserende.

Herpaa fulgte et Aftensmaaltid, men ikke et saadant, som man paa denne Tid sædvanlig pleiede at nyde. Det var nemlig Fastedag. Clarenham, der var af en spinkel Legemsbygning og endnu ikke i den kraftige Mandalder, men som nu efter den stærke Bevægelse havde en blomstrende Ansigtssfarve, spiste kun nogle Grønsager. Men Marie, der i Alt, hvoraf hun ikke saa nogen aandelig Nytte, var en slet Katholik, tilfredsstillede sin Appetit paa det fuldkomneste. Mrs. Clarenham syntes neppe at vide, at hun spiste, og Dormer spiste kun en Smule Salat, endskjønt der Dagen efter atter foreskød ham en Faste, og han desuden skulde forrette Gudstjenesten. Elliston

var mindre afholden, og mindede Dormer om den lange Faste, der vilde følge efter. Dormer takkede ham, men sagde kun: „Jeg har Styrke nok dertil, Fader.“

Da det tarvelige Maaltid var forbi, og Familien stod op, for at begive sig til No, bad Dormer den gamle Elliston at blive endnu nogle Minutter, og meddelte ham da, hvad der var foregaaet i Anledning af Undergjerningen.

„Barnet har ikke sagt mig noget om et Under“, svarede Elliston.

„Besynderligt! Hun forstrebte mig, at hun imorges havde skriftet for Dem, og derhos meddelt Dem, hvad hun troede at have seet. De havde ikke forbudt hende at anse det for et Under og fortælle Andre det.“

Elliston tænkte efter et Dieblif. „Jeg har syndet, Broder. Nu erindrers jeg mig dunkelt, at hun fortalte Noget, om at hun var staaet tidligere op end sædvanlig for at bede for sine Slægtninge. Men Sandheden er, at jeg var fraværende med mine Tanker, og ved ikke, hvad hun skriftede. Hendes Skriftemaal har hidtil stedse vist mig, at hendes Hjerte er Kirken tro hengiven, og det Gne var stedse saa ligt det Andet, — dog jeg vil ikke forringe min Forføelse. Jeg har syndet og er bedrøvet over Følgerne af min Synd.“

„Det er maaske muligt at forebygge videre Skade, Fader. Dette synes mig ikke at have været noget Under.“

„Et Under!“ gjentog Elliston, idet han forundret saa paa sin Kollega; „hvis De vil agte paa dette Barn, saa kan De hver Dag saa høre en Underhistorie.“

„Det tror jeg ikke, Fader“, svarede Dormer meget koldt.

„Gudt, godt“, sagde Elliston; „maaske kan hun under deres Førelse tabe noget af den Hellighed, som man hidtil troede

at bemærke hos hende. Dog hør, kjære Broder! tillader De Fortsættelsen af det fortrolige Forhold med de unge Montagues, som nu atter er knyttet med saadan Fyrighed, saa vil de snart hverken have Hellige eller Katholiker blandt Clarenhams.“

„Jeg er meget mere tilbøielig til at tro, at vi paa denne Maade skal faa baade Clarenhams og Montagues paa vor Side“, svarede Dormer.

„De kjender endnu ikke denne Familie, kjære Broder, og den Mand, som har opdraget dem i Vantro“, svarede Elliston.

„Den sande Kirke skal ikke frygte for dem, som ere i Vildfarelse, som om Vildfarelsen var mægtigere end Sandheden“, sagde Dormer. „Den unge Montague synes at besidde en elskværdig Karakter, og sjønt han vel er indtaget imod vor Kirke, saa synes han dog gjerne at høre paa Alt, hvad der kan siges til Fordel for den, og jeg har allerede erholdt det Løfte af ham, at han imorgen vil indfinde sig ved vor Gudstjeneste.“

„Det vil ikke gjøre noget Indtryk paa ham, kjære Broder“, svarede Elliston. Det unge Menneske er, hvad han stedse var, eftertænkfuld, klartseende, mild, følelsesfuld, forstandig og en Smule tilbøielig til Tungsvind. Jeg har iagttaget ham fra Barndommen af, og hans Omvendelse var i lang Tid mit inderligste Ønske. Men han er meget fortrolig med Bibelen, han har en grundig Indsigt i Grundsprogene, han har stedse havt Lyst til at studere Bibelen grundigt, og det protestantiske System staar, som De ved, i en stærk Mod sætning til Katholicismen.“

„Det er mig bekendt“, svarede Dormer, „og derfor ønsker jeg saa meget mere at befri ham fra sine Vildfarelser.“

„Nu godt“, sagde Elliston med et ironisk Udtryk i sit Ansigt; „De kan jo

gjøre et Forsøg. Kun sjelden lade Andre end de, som ingen videre Nytte kan have deraf, sig belære af Erfaring. Men sandelig! ethvert Lem af vor Kirke skulde dog nu endelig indse, at der gives intet Rjættei, der er saa dybt indgroet og saa uovervindeligt som det, der indplantes Sjælene ved den frie Brug af Skriften med Ret til en fri Prøvelse af dens Indhold. Dog, god Nat, kjære Broder! jeg vil imorgen tidlig søge at bortstaffe de onde Følger af min Skjædesløshed; — men naar Montagues skal blive mine

arme Børns daglige Selskab, saa er det af liden Betydning, hvad man saa gjør. Den Pige, den Adeline, vilde endog spotte over den hellige Petrus's Reliquier. Der er Intet at haabe af Noget af dem uden af den yngre Dreng. Han har ikke Hoved nok for deres dybere Lærdomme og ingen Tilbøielighed til deres strengere Læbnet, og Dr. Comters lange Prædikener ere ham høist kjedsommelige. Han kunde maasse føle sig tiltrukket ved vor Gudstjenestes Glæde — dog, god Nat, kjære Broder! De maa gaa Deres egen Vej." (Fortsættes).

Til Ungdommen.

(Fra Aftenposten).

Haabfulde Ungdom med sprudlende Liv,
Lænt paa din Staber, og Hjertet ham giv.
Da vil du selv i den sjuvlende Glæde
Dint om dit Kristennavn værne og frede.

Fyrige Ungdom til Fdræt har Lyft
Stævner saa freidigt til ukjendte Ryst.
Følg da bestandig den ledende Stjerne,
Ellers du let farer vild i det Fjerne.

Far over Dybet med Jesus ombord.
Alting formaar nu hans levende Ord.
Rjæmper med Bølgen din Snekke, den lille,
Gaa da til Jesus, som Stormen kan stille.

Bob ei alene at prøve en Dyft,
Fiender hærer du selv i dit Bryst,
Fiender er der saa mange og spæde
Ude i Verden — bed Gud dig bevare!

Bed ham bevare det Frø, som blev lagt
Med i dit Hjerte ved Daabsnaadens Pagt,
At det kan spire og vore og trives,
Iffe til Pris for dets Fiender gives.

Lad det da storme, mens Bølgerne gaa
Høit over Snekken, — den skal dog bestaa,
Jesus dig følger, han staar jo i Stavnem,
Fører din Snekke saa sikkert i Havnen.

Gustav Bajas Historie.

(Efter Anders Fryxell ved M. Birkelands.

(Fortættelse).

11. Kristina Gyllenskjerna.

Efter Hr. Stens Død saa det ud til, at ingen Modstand skulde møde Danskerne. De høje Herrer kom sammen snart paa det ene snart paa det andet Sted for at vælge en Hovedsmand for Riget. Hr. Lure Jönsson Roos talte meget om sig selv som den, der var mest skikket til dette høje Embede; men hverken Herrerne eller Mændene kunde finde det Samme. Nogle vilde vel stride for Hr. Stens Søn; men et sexaarigt Barn dueede ikke til Høvding i slige Tider. Til sidst forsamlede baade Bønder og Herrer sig ved Elgsund i Södermanland for at møde Danskerne; men da disse nærmede sig, opkom der Tvist mellem Herrerne; de kunde ikke forliges om Høvdingstabet, og hele Hæren opløste sig. Biskop Mattias Pilje i Strengnäs havde været Sten Stures Kansler og var en mild og velmenende Mand og den svenske Sag oprigtigt hengiven. Hos ham samlede alle Herrer sig Natten efter og besluttede at forekomme al unødigt Blodsudgydelse, efter som de vanskelige skulde formaa at gjøre Danskerne nogen Modstand. Biskop Mattias sendtes derfor til Otto Krumpen og afluttede med ham en Vaabenhvile paa elleve Dage. En Herredag blev da holdt i Upsala, hvor Gustav Trolle optraadte som Erkebiskop og overtalte Herrerne til at antage Kristian, hvorimod Otto Krumpen paa Kristians Vegne gav Løfte om „fuldkommen Glemsel og Tilgivelse for det Forbigangne og at bevare Alle ved sine Rettigheder og Eiendom“; og de avindshge og begjærlige Herrer, som i al Enfoldighed troede paa Kristians Løfter, uddelte

alle Rigets Lehn og Embeder mellem sig. Nu syntes Kong Kristian at have bundet Spil; men endnu stod Meget tilbage. Sendebudene, som bragte Underretning om denne Afgjørelse til Stockholm, kom tilbage med det Svar, at Fru Kristina ingenlunde vilde hylde Kong Kristian. Gustav Trolle drog fortørnet ud med 5000 Mand for at kue den dristige Kvinde; men hans udfjendte Underhandlere fandt Staden vel befæstet og hilfedes med skarpe Stud fra dens Mure, saa at Gustav Trolle maatte trække sig tilbage igjen med usforrettet Vrinde.

Kristina Gyllenskjerna, Sten Sture den yngres Hustru, var en klog og forstandig Frue, og tillige dristig, usforfærdet og høihjertet; derfor havde ogsaa Folket megen Tillid og Fortrøstning til hende. Hun alene tabte ikke Modet, da alle de Andre mistroste om Sveriges Sag. Ved Underretningen om Hr. Stens Død ilede hun til Stockholm og drog Omsorg for Alt, hvad der hørte til dets Forvar. Hun mistede paa samme Tid en af sine spæde Sønner, men denne dobbelte Sorg formaaede ikke at nedslaa hendes stærke Sjæl. Fæstningsværkerne forbedredes; Skydegevær og Krudt indførtes; bevæbnede Skibe lagdes omkring Bhen; Krigsknegte toges i Sold og sattes under visse Anførere af Borgerne; Alle opmuntredes ved hendes Tale, og hele Borgerskabet lovede hende med en hellig Ed at forsvare sig mod Fienden indtil sidste Mand. Ogsaa hos fremmede Tyrster og Folk søgte den betænksomme Kvinde Hjælp. Hun sendte den ene af sine Sønner i Sikkerhed til Polen og underhandlede med dette Riges Konge om at faa Hjel-

petropper derfra. Fra Lybeck skaffede hun sig Krigsfolk under Anførel af en kjæd Vestfaler, Staffan Sasje. Til de indenlandske Herrer skrev hun de venligste og alvorligste Breve, formanede dem til Enighed, Mod og Beslutning, og fremfor Alt bad hun dem vælge en tapper og dygtig Hætte til Rigsforstander. Saaledes stod denne heltmodige Kvinde som en kraftfuld Støtte for det synkende Rige. Af svigefulde Løfter lod hun sig ei bedaare, Smiger foragtede hun, og Bøld trodsede hun indenfor Stockholms velbefæstede Mure.

Hendes Mod og hendes Fremgang indgjød de nedslagne Svenske nyt Liv og ny Kraft. Da Bønderne hørte, at Stures Enke saa tappert forsvarede sig i Stockholms, begyndte de at rejse sig overalt. De samlede sig i store Hobe, valgte de hæderste og stærkeste til Anførere, overfaldt og nedhuggede Danskerne, hvor de traf dem. Nistgøtherne beleirede Biskop Brast, som havde hyllet Kong Kristian. Nerikeboerne toge den forræderste Erik Lejonhufvud til Fange. Vestmanlænderne fængslede Biskop Otto Svinhufvud i Vesterås og tilføiede Danskerne et stort Nederlag; Sødermanlænderne foruroligede bestandig Danskerne og Biskop Mattias i Strengnäs. Men den haardeste Strid forefaldt ved Upsala. Der forsamlede sig nemlig en stor Høb Bønder og angreb Langfredag 1520 den danske Hætte, som laa udenfor Staden. Veiret var meget gunstigt for Bønderne; thi der var stærk Storm, og Sneen fæg Danskerne lige i Dinene, saa at de ikke kunde se eller benytte sine Skydegevær; da Sneen var fram, klæbede den sig i tykke Klumper fast under Hættehovene, saa at Karl og Hest styrtede overende, og hele Rytteriet blev unyttigt. Bønderne, som havde Vinden i Ryggen, gjorde derved med sine Pile, Klubber og Strids-

øtter et meget stort Nederlag paa de Danske, drev dem paa Flugten og skulde aldeles have ødelagt hele deres Hætte, om de havde haft nogen dygtig Anfører; men nu gif det, som det pleier at gaa med Bondetrig. Bønderne havde ingen Krigstugt og ingen Anfører, hvis Bud de vilde lyde. Saasnart derfor Danskerne vare drevne paa Flugt, adspredte Bønderne sig for at plyndre, og kun en mindre Høb forfulgte Fienden. Da sprang en gammel dansk Krigsmand frem, rev Fanen fra den forfrosne og forstrækkede Jænderik, bandt den fast ved et Træ og raabte høit til sine Kammerater, at de skulde forsvare sit Banner. Hermed standsedes Danskerne i sin Flugt, og en heftig Strid begyndte omkring Træet. Svenskerne, som vare saa og manglede Orden, maatte snart vige. Danskerne tilføiede dem et stort Nederlag; Mange bleve nedhuggede, Andre jagedes ud i Fyrisaalen og druknede, og en stor Skare blev indebrændt i et Teglbæreri, saa at Bønderne her mistede flere Tusinde Mand.

I Mai Maaned kom Kristian med en stærk Flaade og indesparrede dermed Stockholms fra Søfiden; tillands belejredes Byen af tvende Hætte. Løffemidler anvendtes ved Siden af Magten. Kristian førte Sild og Salt med sig, som han uddelte til de Bønder, der kom til ham, og Biskop Mattias for som Danskeres Ven bestandigt omkring i Landet for at vende Folkets Hjerter til Kongen. Men alt dette var forgjæves. Stockholms Overflod paa alt; Borgerne vare Fru Kristina hengivne, og alle Kristians Anfald vare frugtesløse. Paa Landet vedbleve Bønderne med sin ødelæggende Smaakrig mod Danskerne, og mange adelige Herrer, som vare Stures Venner, toge derved Mod til sig og hjalp Bønderne.

Paa denne Vis hengit Sommeren; Pro-
vianten fortæredes, og intet udrettedes.
Kristian var rasende af Bredde. Det lyk-
kedes ham vel at overrumple Vester-
aas Slot; men denne Ulykke formaaede dog
ei at nedslaa de Svenskes Mod; han
maatte endnu i tre Maaneder forgjæves
ligge udenfor Stockholm. Han forban-
dede denne ulykkelige Krig og skulde have
vendt om, saafremt ei Undseelse og Hev-
gjerrighed havde holdt ham tilbage. Da
fik han det Raad at sende nogle svenske
Herrer ind i Stockholm; de kjendte bedre
til Folket og Enhvers Tænkemaade og
hadde Lettere for at overtale dem til at
overgive sig. Dette Raad behagede Kri-
stian. Han sendte Biskop Mattias, Hr.
Erik Rynning og Hemming Gad ind i
Byen. Denne Sidste, Sturernes gamle
Ven, var under sit toaarige Fangenskab
gaaet over til Danfærnes Parti; den
svage, ottetiiaarige Gubbe havde ikke for-
maaet at modstaa Kristians Magt, Slu-
hed og Fristelser. Disse Sendebud hør-
tes med Harmen af det tro Borgerskab, og
nær havde Peder Fredag, en raff svensk
Høvding, i sin Forbittrelse slaaet den
gamle Hemming Gad ihjel. Det lyk-
kedes dog Sendebudene at drage nogle af
Ardelen og tillige nogle Borgere over paa
sin Side, og dette Parti forøgedes lidt
efter lidt. Da Fru Kristina mærkede,
at der var kommet Forræderi ind i Byen,
indsaa hun, hvor vanskeligt det skulde
blive at forsvare den. Hun besluttede
derfor at underhandle med Kristian. I
Begyndelsen af September sluttedes Fre-
den. Kristina og hendes Parti skulde
erkjende Kristian som Konge og overle-
vere ham Stockholm. Kristian derimod
lovede først i Almindelighed Glemmel af
det forbigangne og af alle Tvistigheder.
Den Skade, som Stures Parti havde
tilføiet Trolle, Otto Svinhusbud og
Flere, skulde aldrig straffes, ei engang

omtales. Siden lovede han særskilt, at
alle Klagemaal, som han kunde have mod
Sturernes Parti, skulde bortfalde. Kri-
stina skulde faa beholde sin Mandes Ei-
domme og Forlehninger, og Kongen
blive hendes Slægt ikke blot en huld
Konge, men ogsaa en Fader. Disse og
mange andre saadanne Løfter bekræftede
Kristian med sit Indsegl og med de
dyreste Eder.

Nu bleve endelig Stockholms Porte
aabnede for den ventende Konge. Den
7de Sept. bleve Byens Nøgler overleve-
rede, og Kongen holdt sit Indtog. Da-
gen efter saa Borgerne med Skræk,
hvorledes Kristian lod opføre tvende
Galger. Den tappre Maans Jonsøn,
Befalingsmand paa Vester-
aas Slot, blev
strax hængt, uagtet han var indbesat
i det Forlig, som Fru Kristina havde
indgaaet med Kristian. Svenskerne be-
tragtede derfor med Bæven dette første
Tegn til deres nye Konges Grumhed og
Troløshed. Mod alle Andre var dog
Kong Kristian endnu ganske mild og
venlig. Herrerne lovede han alle de
Forlehninger, alle de Fordele, som de
begjærede; men især lagde han Bind paa
at faa Bønderne paa sin Side. Han
vedblev derfor at bestikke dem med Sil-
d og Salt og talte tit og ofte for dem om,
hvorledes al Uro og alt Ondt i Sverige
var kommet fra de høie Herrers Uer-
gjerlighed, Ubændighed og Toilesløshed.
Ved denne Tale, som vel ikke var saa
usjand, vilde han forberede Bønderne og
ligesom vinde deres Bisald til det gys-
lige Myrderi, han agtede at anstille.
Imidlertid red Biskop Mattias bestandig
omkring i Riget og arbejdede for Kri-
stian, og Hemming Gad sendtes til Fin-
land i samme Hensigt; men Kristian selv
reiste tilbage til Danmark for at over-
lægge med sine fortroligste Venner om,
hvad man nu burde foretage med Sverige,

medens man havde det saaledes i sine Hænder. Han vilde for bestandigt gjøre det til et Rys- og Skatterige under Danmark, ligesom Norge siden blev; men hertil kunde den krigeriske og stolte Minne ingenlunde tvinges, saalænge den fandt lige krigeriske og stolte Adelsmænd til Anførere. Det blev derfor besluttet, at til Sikkerhed for Fremtiden alle de fornehmste Herrer i Sverige, hvilket Parti de endog horte til, skulde dø, og hele den svenske Adels undertrykkes. Med denne Beslutning kom Kristian den 20de Oktober tilbage til Sverige for at fejre sin Krøning.

12. Det stockholmske Blodbad.

Til Stockholm sammendaldtes nu en almindelig Rigsdag af alle Stænder for at overvære Kongens Krøning, som skede den 4de November i Storhusen. Den forrettedes af Gustav Trolle tilligemed de andre svenske Biskoper; men til Alles Forbauselse bleve Regalierne*) ikke baarne af de svenske, men af danske Herrer. Kristian fornyede nu sin Konge-Ed og sine tidlige Løfter, og annammede Altrens Sakramente til Bekræftelse derpaa. Efter Krøningen steg han op og satte sig paa en Stol fremfor Hoyalteret, og nu skulde efter gammel Sædvane Ridderlaget gaa for sig. Men forgjæves ventede Alle at se denne Hæder vederfares nogle blandt de svenske Herrer. Hr. Otto Krumpen, Hr. Severin Norby samt nogle andre danske Mænd fremkaldtes. De bleve med stor Høitidelighed slagne til Riddere; men ikke en eneste Svensk blandt dem. Da Ridderlaget var tilende, fremtraadte en Herold og udraabte, at „saasom Sverige var vundet med Sværd, kunde ingen Svensk nu have fortjent den Ære at blive Ridder. Men

Kongen vilde fremdeles have dem i Erindring, om de blev tro og tapre.“ Da Høitidelighederne vare forbi, begav Alle sig til Slottet, hvor et stort Gæstebud holdtes. Det varede i tre Dage med megen Pragt og Fryd; thi Kongen selv viste sig meget glad og mild og naadig mod de Svenske.

Men under dette nyde Sten skjulte han ganske andre Følelser end Naade og Mildhed. Han gik paa Raad med sine fortrolige Venner. Det blev strax afgjort mellem dem, at man burde udrydde hele den svenske Adels nu, medens man havde dem næsten Allesammen i sine Hænder; og Biskop Otto Svinhusbud havde allerede givet Kongen en Liste over alle dem, som burde falde. Det næste Spørgsmaal blev, under hvilket Naastud dette skulde ske; thi Kristian vilde selv synes uskyldig. Nogle foresloge, at man burde tilstille et Dpløb og Slagsmaal mellem Svenskerne og Danskerne i Byen, og siden anklage de svenske Herrer derfor og aflive dem; men det var at befrygte, at det tilstillede Dpløb kunde blive virkeligt; thi Borgerskabet i Byen elskede ingenlunde Kristian og Danskerne. Andre raadede til at lægge Krudt under Slottet og anklage Svenskerne derfor som dem, der havde villet sprengte Kongen i Luften; men denne List var altfor aabenbar. Atter Andre vilde, at man skulde benytte sig af Pavenes Banlysning og anklage dem for, hvad de havde forbrudt mod Erkebiskop Trolle; men Kongens Løfte om Glemsel af det Forbigangne, hans høitidelige og hellige Ed derpaa kunde ei saa frækt brydes for Alles Dine. Derimod indvendte Didrik Slaghog, at „Kongen vel havde skjænket Tilgivelse og lovet Glemsel for sin egen Person; men paa Pavenes og Kirkens Begne havde han hverken givet eller kunnet give et saadant Løfte. Dette

*) Tegnene paa Kongemagten: Krone, Scepter, Sværd ojb. Deb.

listige og nedrige Paafund benyttedes med Glæde. Det blev besluttet, at Gustav Trolle skulde anklage det svenske Raad og Herrerne for, hvad de havde forbrudt mod ham og Erkebiskopsværdigheden, samt derfor begjære Retfærdighed efter Kongens Ed at holde alle sine Undersaatter ved Lov og Ret.

Denne Beslutning skulde udføres den 7de November eller Dagen efter Kroningshoitidelighederne, og blive ligesom en Bekræftelse paa dem. Denne Dag blev derfor en Mængde Svenske under allehaande Paaskud kaldt op paa Slottet. Der fortes de ind i en stor og rummelig Sal, men saa med Forstrækkelse, at Portene bagom dem tilstængtes, saa at Ingen mere kunde komme ud, men vel ind i Slottet. Da Alle vare samlede, traadte Kong Kristian ind og satte sig paa sin Dømmerstol og omkring ham hans fornemste Herrer. Da steg Erkebiskop Gustav Trolle frem og begyndte at anklage Hr. Sten og Raadsherrerne med mange Andre, saaledes som aftalt var med Kongen. Da sagde Kristian: „Hr. Erkebiskop! har J ikke Lyst til at drive denne Sag med Forlig og Overenskomst, saaledes som gode Mænd kjende billigt og ret, eller vil J have den paadomt efter Loven?“ Erkebiskopen begjærede, at „de Anklagede, som vare nærværende, skulde fængsles og deres Sag paadømmes af Paven.“ Men Kongen sagde, at „denne Sag ei burde skydes til Paven, men afgjøres her hjemme i Riget, hvormed Erkebiskopen erklærede sig fornoiet. Nogle sige, at Gustav Trolle af Kongen var bleven haardeligen tvunget og nødt til denne strenge Anklage; men Narfagen, hvorfor Kristian ei vilde, at Sagen skulde hentydes til Paven, var den, at han da ei vilde have faaet noget Paaskud til at myrde Svenskerne.

Da nu Anklagen først og fremst var

rettet mod Hr. Sten, maatte hans Enke, Fru Kristina, som ogsaa var nærværende, træde frem og forsvare sig og sin afdøde Mand. Hun sagde, at „hvad der var forbrudt mod Erkebiskopen, var ei foranstaltet af Hr. Sten paa egen Haand, men med Raadets og Rigets Bisfald og Beslutning, og for yderligere at bestykte dette, fremviste hun det store Pergaments Brev, som indeholdt Trolles Dom paa Rigsdagen i Stockholm 1517. Kristian tog med Begjærlighed dette Dokument; det skulde for ham blive et lovligt Bevis mod de Anklagede. Alle, som havde underskrevet det, fremkaldtes nu den ene efter den anden. Først kom Biskop Hans Braff i Linköping. Han viste da den lille Seddel med de Ord: „Hertil er jeg nødt og tvungen, som han havde gjemt under Borgsejlet*); og blev derfor frikjendi. Derpaa fremkaldtes de andre Biskoper og siden Raadsherrerne. Alle søgte at undskyldes sig; men Ingen frikjendtes undtagen Biskop Otto Svinhufvud. Kongen gif ud; men hans Raad fortsatte Undersøgelsen, som drog langt ud paa den mørke Aften, saa at Lys og Faller maatte bæres ind. Tilfaldt kom Hr. Severin Norby og Klaus Bilde ind. Foran og efter dem gif Tjenere med Sværd og Blus; de vandrede saaledes omkring i hele Salen, udsøgte og paagreb blandt den forfærdede Mængde dem, der skulde fængsles. Da hjalp det ei Biskop Mattias, at han saa ivrigt havde arbejdet for Kong Kristian; hans tidligere Venstabs og Trostabs mod Sture kunde ei tilgives, og han blev fængslet; endnu mindre undslap Biskop Vincentius af Skara, som altid havde været Sturernes Ven og Kristians Fiende; dog fortes begge Biskoperne i et bedre Fængsel end de Andre. De øvrige saakaldte

*) Se foran Side 465.

Forbrydere bleve allesammen fastede ind i Taarnet om hverandre, Raadsmænd, Prælater, Adelsmænd, Præster, Borgere o. s. v. Deriblandt var Hr. Erik Abrahamssøn Lejonhufvud, som havde vist Danskerne Veien over Tiveden, Erik Nyminning, som tilligenied Hemming Gad havde hjulpet Kristian ind i Stockholm; deres feige eller forræderiske Overgang baadede dem nu lidet. Desuden var der Erik Johanssøn Vasa, Gustav Vasas Fader, Eskil Baner, Erik Gyllenstjerna, Fru Kristinas Broder, Joasim Brahe, Gustav Vasas Svoger, m. Fl. Den øvrige Mæsse, som var indestængt paa Slottet, blev ei heller sluppet ud, men maatte under Bøven og Uengstelse tilbringe hele Natten der. Den følgende Morgen, den 8de November Kl. 9 Form., bleve flere af de indestængte svenske Præster kaldte til den store Sal, hvor de tilligemed den danske Biskop Jens Beldenaf, Gustav Trolle, Biskopperne Hans Braff og Otto Svinhufvud skulde udgjøre en geistlig Domstol. Jens Beldenaf fremsatte da det Spørgsmaal for dem: „Om ei de, som have sammenføret sig mod Paven og den hellige romerske Stof, burde ansæes som Kjettere.“ Nogle af Præsterne vare enige med Kristian og svarede Ja; Andre indsaa ei, hvad der laa skjult derunder, og svarede ogsaa Ja; atter andre forstode vel, hvorchøn det sigtede, men de frygtede for Kristians Hævni og svarede ogsaa Ja. Med denne Kjendelse var Kongen fornøiet. Det Øvrige af Dommen tillagde han selv. De svenske Herrer havde nemlig modsat sig Paven; de vare derfor efter Domstolens Erklæring Kjettere; de skulde derfor og dø som Kjettere.

Hele Dagen havde Statsportene været tillukkede, saa at Ingen kunde slippe ud. Allerede tidligt om Morgenen havde Trompetere draget omkring i hele Byen

og udraabt, at ingen Borger under Livsstraf fik Lov at gaa ud af sit Hus, førend det atter blev tilladt. Store Høbe af bevæbnede Danske opstilledes her og der paa de fornemste Pladse, skarpt ladede Feltstykker droges frem paa Stortorvet, og Mundingerne vendtes mod de største Gader. Hele Byen var i en ængstelig og forfærdelig Forventning.

Kl. 12 om Dagen aabnedes endelig Slottets Porte. En vældig Skare bevæbnede Knegte kom først frem derfra og opstillede sig i tvende Rækker fra Slottet til Raadhuset. Mellem dem førtes de fangne svenske Herrer lige til Stortorvet, hvor en stærk Vagt af danske Soldater omsluttede dem. Folket, som nu atter havde faaet Tilladelse til at gaa ud, strømmede did og saa med Angst og Bøven paa disse forfærdelige Tilberedelser. Da talte Hr. Niels Lyffe fra Raadhuset saaledes til det forsamlede Folk: „De gode Mænd skulde ikke undres over, hvad de her fik se for sine Dine. Disse Mænd, som førtes frem, vare Allesammen arge Kjettere og ulhdige mod den hellige Fader i Rom; de havde lagt Krudt under Slottet for derved at dræbe Kongen; dog havde denne agtet at skaane dem, men Erkebiskop Gustav Trolle havde tre Gange gjort Knefald for ham og begjært at faa Retfærdighed.“ Nu afbrød Biskop Vincentius, der stod nede paa Torvet, ham og raabte høit, at „Alt dette var Brøvl og Løgn; men Gud skulde engang straffe Kristians Gramhed og Troløshed.“ Anders Karlson og Anders Rut, tvende Raadmænd i Stockholm, raabte ogsaa høit til de andre Svenske, bade og formanede dem til „ei fremdeles at lade sig bedrage af falske Løfter, men engang hevne denne skrækelige Bold og Tyranni.“ De danske Krigsknegte gjorde nu saa stor Larm, at deres Tale ikke kunde høres, og paa Kon-

gens Befaling (der fortælles, at han fra et af Raadhufsets Vinduer betragtede Mtsammen) skulde nu Henrettelserne tage sin Begyndelse. Da bade Fangerne, at de idetmindste maatte faa skrifte først og annamme de hellige Sakramenter. Men ogsaa dette negtedes, og Biskop Mattias ledtes først frem, og hans Hoved faldt for Bøddelens Sværd. Siden hals-huggedes Biskop Vincentius og derefter kom Raden til Raadsherrerne. Erik Abrahamsøn Vejnehufoud, Knut Kurf, Erik Johansøn Vasa, Erik Rønning, Erik Gyllentjerna, Eskil Baner, Joakim Brahe og tilfammen tretten Herrer af Raadet og Ridderstabet. Derefter kom Byens tre Borgermestere og tretten Raadmænd, samt tilfidsi femten af de mest anseede Borgere, der pludselig vare revne ud af sine Huse. En Borger, Lars Hansøn, stod og græd over dette skræffelige Optrin: Soldaterne slæbte ham ind imellem Bagten, og til Straf for sin Medlidenshed maatte han selv boie sit Hoved under Sværdet. Endelig var det forbi med Henrettelserne den Dag; de Hals-huggedes Hoveder bleve opslaaede paa Pæle, med Undtagelse af Biskop Mattias, hvem der formedelt hans store Fortjenester af Kongen blev vist den Raade, at hans Hoved lagdes mellem hans Fødder. Alle de Døde bleve liggende paa Torvet til almindelig Forfærdelse. En heftig Regn kom, og det blodblandede Vand strømmede overalt fra Stortorvet ned over Gaderne.

Den følgende Dag, Fredagen den 9de, mærkede Kristian, at Mange havde holdt sig skjulte, som han gjerne vilde aflive. Han lod da udraabe, at Alle kunde trygt vise sig; thi han vilde ikke straffe Flere. Mange lode sig bedrage heraf og kom usorgsigt frem. Strax begyndte Blodhabet paany. Sex eller otte blev hals-huggede paa Torvet. Kongens Dra-

banter og Rnegte streifede overalt omkring i Husene, myrdede Mændene, mishandlede Kvinderne skjændigen og plundrede Mts.

Endnu et Dogn over maatte Eigene ligge paa Stortorvet. Med Forfærdelse og Afsty saaa Folket, hvorledes Hundene begyndte at sønderlide de døde Legemer, og da det desuden endnu var varmt i Luften, begyndte man at mærke en ond Stank, og man frygtede for Pest. Da erindrede Jens Beldenaf, at de som Rjætere burde brændes. Dette blev ogsaa gjort.

Kristian selv overlod sig i et Slags Afstindighed til Brede og Kaseri. Han befalede, at Sten Sture den Ungres Lig skulde opgraves, og der fortælles, at han i sit Kaseri bed i den Afdødes halvforraadnede Legeme. Ligeledes lod han opgrave Hr. Stens og Fru Kristinas unge Søn, der var død under Beleiringen. Fru Kristina selv kaldte han for sig og bad hende vælge, om hun vilde brændes, druknes eller levende begraves. Den ædle Frue faldt bevimet ned for hans Fødder. De Omstaaendes Bønner, hendes egne Taarer og store Rigdomme bevægede Tyrannen; men hun maatte love at kalde til sig sin unge Søn, der opholdt sig i Dansig, for at han kunde opfores i Danmark. Hendes Moder, den gamle Fru Sigrid Baner, som gennem et tidligere Giftermaal ogsaa var Gustav Vasas Bedstemoder, blev indshjet i en Sæt og kastet i Vandet; men det lykkedes nogle af de Omstaaende at redde hende ved at love Kristian hendes store Rigdomme; thi dette var det bedste Middel til at bevæge ham til Mildhed. Fru Sigrid blev taget op, men baade hun, hendes tvende Døtre, Fru Kristina og Fru Cecilia af Eka, og Gustav Vasas Søstre samt flere ædle og fornemme Kvinder bortførtes som Gid-

fler til Kjøbenhavn og fattes i Fængsel. Der døde Gustav Vasas Moder og tvende Søstre samt flere andre af Hunger, Tørst og Kulde, og de, som kom derfra med Livet, havde kun Dromning Isabellas Mildhed at takke derfor, da hun imod sin grusomme Gemals Villie formildede deres Elendighed saa meget, som hun formaaede.

Fjette blot i Stockholm lod den blodtørstige Konge Bøddelshævedet rase mod Svenskerne. Overalt i Landsegnene befalede han, at det skulde gaa til paa samme Vis. En saadan Konge havde ogsaa ansat saadanne Fogder, som hverken undsaar sig eller gyste for at efterkomme en saadan Befaling. Didrik Slaghol, som fattes til Biskop efter Vincentius og tilføjede til Stattholder paa Stockholms Slot, Jens Veldenaf, som kom til Strengnæs efter Matthias, Anders Persson i Drebro og Junker Tomas i Finland havde Kongens højeste Tillid, og ingen af dem tog i Betænkning at lade svensk Blod flyde. I alle Landsegne rasede Forfølgelser. Mange af de svenske Herrer vare lave og nedrige nok til at forraade hverandre til Danskerne, for derved at tage Hevn for private Tvistigheder.

Nogen Tid efter Blodbadet udgav Kristian et Brev, hvori han erklærede: „At de afdøde Herrer havde været Kjætere, og blot ved deres Død havde Riget kunnet befries for Pavenes Banlysning og Fordømmelse. Nu var dette skeet, og han kunde saa styre Landet i Fred og Ro efter dets Love og gamle Sædvaner. Regjeringen skulde i hans Fraværelse føres af Erkebiskop Gustav Trolle og dennes Fader Hr. Erik Trolle.“ Da han frygtede for Oprør, opfriskede han en gammel Lovbestemmelse, at „ingen Bonde maatte bære Vaaben“, og lod ogsaa paa nogle Steder iærksætte denne Lov. Det var ikke lidet tungt og ydmy-

gende for Svenskerne at staa stille og se Danskerne stolte triumferende borttage deres Bøsser, Buer og Sværd. Da skal en af Svenskerne have ladet de Ord falde, „at Jern og Sværd ikke skulde mangle, saalænge de til Tyrannens Straf fik beholde sine Fødder til at forfølge med og sine Hænder til at hævne sig.“ Der- til svarede de overmodige Danske, at „en Haand og en Fod kunde vel afhuges paa den svenske Bonde; han formaaede nok alligevel med den anden Haand og et Træben at styre Plogen.“ Dette urimelige Rigte udspredtes, troedes og foraarjagede en stor Forstrækkelse; thi Kristians unaturlige Grumhed havde gjort selv det Utrolige troligt.

I December begav han sig endelig paa Tilbagereisen til Danmark; Galger og Genrettelser betegnede hans Vej. I Jonskjøping fik han saaledes fat paa Hr. Lindorm Ribbing og lod halskhugge ham og hans Tjenere. Kort efter faldt ogsaa Hr. Lindorms tvende Sønner, den ene otte, den anden sex Aar gammel, i hans Hænder. Af Frygt for deres Hevn i Fremtiden besluttede Kristian at lade dem dø. Den ældste Gut ledtes først frem og blev halskhugget. Den yngre saa paa det rindende Blod og sin Broders rødplettede Klæder uden at vide, hvad det havde at betyde; men da han ledtes frem, vendte han sig med harnlig Ustyldighed til Bøddelen og sagde: „Kjære Mand, lad ikke min Skjorte befudles med Blod, saaledes som min Broders; thi da faar jeg Ris af Mama.“ Bøddelen blev rørt, kastede Sværdet fra sig og sagde: „Før skal min egen Skjorte blive blodig, end jeg vil gjøre din blodig.“ Men den tigerhjertede Konge, som selv saa paa det hjerterystende Oprin, bevægedes ikke deraf. I vildt Kaseri kaldte han en grusommere Tjener frem, som afhuggede

det uskyldige Barns og den medlidende Bøddels Hoved.

I denne affhyllige Samling af Forbrydelser og Grusomheder er det en Trøst at finde nogle adle Mænd, som vovede at sætte sig imod en saa forfærdelig Strøm. Da Keiser Karls Sendebud, Doktor Sudot, der opholdt sig i Stockholm under Kroningen, ei med alle sine Advarslers kunde afholde Kongen fra Blodbadet, reiste han pludselig bort og ytrede aabent sin Afsty. Otto Krumpen forlod strax Kristian; han vilde ei længere tjene en saadan Herre. Danske Adelsmænd affhyede og forbandede sin Konges Troløshed; og Severin Norby beskyttede aabenbart de svenske Herrer, som toge sin Tilflugt til ham. De vare ei mange. De, der ei vare faldne for Bøddelens Sværd, havde for det Meste skjult sig mellem de utilgjængelige Bjerge. Havde de ved sin Egennytte, Vrgjærrighed, Trættelyst og Ubændighed i de tidligere Aarhundreder beredt sit Fædreland saa mange Ulykker og saa megen Elendighed, saa havde de nu ogsaa faaet bøde derfor med den haardeste Straf.

(Stut paa Indledningens).

Gustav Basas Historie.

Første Kapitel.

Om Gustav Basas Forfædre.

I Begyndelsen af det trettende Aarhundrede, under Kong Erik den Vespe, levede en rig, tapper og myndig Mand, der hed Jngemund. Han foretog sig ofte Krigstog til det østlige Lybfland og fik derfor Tilnavnet den Lybste. Forvovrigt ved man fra disse gamle og ubekjendte Tider Intet at fortælle om hans Liv og Bedrifter, men om hans Efterkommere desto Mere; thi fra ham ned-

stammede den siden saa mægtige og navnkundige Basaslægt.

De Riddere, som vare af denne St, førte i Skjoldet en Vase, det er enten et Risknippe, saadant som man brugte under Beleiringer til at fylde Fæstningsgrave med, eller et Kornbaand; den sidste Forklaving er almindeligst og af Slægten selv vedtaget. Den lille Bondegaard Vasa i Skeptuna Sogn i Upsala antages at have været deres første Stamgods. Gjennem Klogskab og Kraft bleve de snart Herrer over de største Eiendomme og Riddergodser i Landet. Gustav Vasa gjorde dem tilsidst til Konger og Arvtagere af hele Sveriges Rige.

Om de mærkelige Herrer af Basaslægten fortælles der Meget i Sveriges ældre Historie. Alle vare de anseelige, stærke, vakre og veltalende Mænd, uforstrækkede baade i Ord og Gjerning; stolte, ærligstne, slue og standhaftige; ofte elskede, stundom hadede, sjelden glemte. Størst Anseelse naaede Slægten i Midten af det femtende Aarhundrede under Kristof Nilsson Vasa, der kjæmpede med Karl Knutsøn Bonde om den høieste Magt. Heraf opkom et heftigt og bittert Had mellem begge disse Slægter. Sturverne i Forening med Slægten Bonde dannede det mægtigste Parti inden Riget; Vasæerne søgte derimod udenlandsk Hjælp og holdt derfor med de Danske næsten under hele Kalmarunionen. Kristof Nilssøns Efterkommere droges imidlertid ved sine Giftermaal noget over til den svenske Side. Hans Sønneson, Hr. Erik Johansøn til Nydbyholm, giftede sig med Cecilia af Eka, Halvøster til Kristina Gyllenskjerna, der var Sten Sture den Yngres Hustru, og blev saaledes dennes Svoger. Han var ogsaa bestandig det svenske Parti hengiven, men blandede sig ei meget i den Tids Stridigheder. Mest sad han stille paa sine Forleninger eller

ved Hoffet, fordrivende sin Tid med allehaande Forlystelser; thi han havde et meget glad og sjemtsomt Sind. Hans Hustru derimod, Fru Cecilia, var ganske alvorlig af Sind. Det hændte sig engang, at et gammelt Kapel, helliget til St. Brita, brændte op ved deres Gaard Finstad i Upland. Fru Cecilia blev herover meget bedrøvet. „Jeg havde hellere seet“, sagde hun, „at alle Huse paa Gaarden vare afbrændte, end dette St. Britas Kapel.“ Men Hr. Erik Johanssøn rakte begge Arme mod Himlen og sagde: „Gud ske Lov! Gud ske Lov, at det brændte op! Jeg arme Mand stod der altid ræd i mine Bønner, frygtende, at det skulde falde ned paa mig; thi Englene kunde vel haffe igjennem det gamle Tag. Derfor, kjære Fru Cecilia, var det vel, det brændte op. Gud ske Lov, at vi fik beholde vore nye gode Stuer.“ Fru Cecilia kunde da ei andet end le midt i al sin Sorg.

Hr. Erik Johanssøn var med sin Fru i Stockholm ved Kristian den Andens Kroning. Der siges, at Kristian agtede at staae Hr. Erik, enten fordi denne ansaaes for en from og uftadelig Mand eller for at skræmme Sonnen med Faderens Død. Men da Hr. Erik hørte det, sagde han: „Mine Medbrødre ere ærlige Herrer, og jeg vil med dem gaa i Døden i Guds Navn.“ Og han boiede usforsvækket sit graa Hoved under Bøddelsværdet. Fru Cecilia og hendes tvende Døtre bortførtes tilligemed andre fornemme Kvinder til Danmark i det haardeste Jængsel, hvor flere af dem tilsidst døde af Kulde, Hunger og Varrøgt.

Andet Kapitel.

Om Gustav Basas Ungdom.

I Ørkesta Sogn i Upland ligger en gammel Borg, der kaldtes Lindholmen, nu blot en Stenhob, dengang et stort

Herresæde. Selve Slottet var fast muret af Tegl og Graasten og laa mellem tvende Jndsøer paa en Bakke, den høieste i Eggen, saa at man fra Vinduerne kunde til alle Sider skue vidt omkring over Bjerge, Skove og Jndsøer. Her fødtes den 12te Mai 1490*) Gustav Basa, Søn af den ovenfor omtalte Hr. Erik Johanssøn og dennes Hustru, Fru Cecilia. De nærværende Friere bevidnede, at han havde over Jfsen en saakaldet Seiershue og paa Bystet et rødt Kors, og dette ansaaes som et Føjbud paa hans kommende Seire og store Vre.

Sex Aar gammel jendtes han fra sine Forældre til Sten Sture den Vidres Hof for der at opfores. Den gamle alvorlige Hr. Sten bortskjemte ei heller Drengen ved at vænne ham til Blodagtighed og Selvraadighed. Simpel og tarvelig blev hans Spiise og Levevis. Hans fornemste Fornøielse var at jage og løbe med sine Kammerater omkring i Skove og Bjergkloster, hvorved han fik et stærkt og friskt Legeme, en glad og usforfærdet Sjæl, og Alle elskede og hylbøde den raske og livlige Gut. Kong Hans, der dengang herskede over de tre nordiske Riger, var 1499 paa Besøg hos den gamle Hr. Sten og saa der den niaarige Gut løbe omkring i Salen. Han kaldte ham til sig og betragtede hans smukke og livlige Ansigt, klappede ham tilsidst paa Hovedet og sagde: „Vist bliver du en Mand i dine Dage, om du faar leve.“ Sidenefter, da han kom til at tænke paa Drengens udmærkede Anlæg og høie Slægt, frygtede han i ham en stor Fremtidshindring for Sveriges Underkuelse under Danmark. Han begjærede derfor af Hr. Sten „at faa føre det artige Barn til Danmark, for at det der kunde op-

*) Efter nogle gamle Beretninger fødtes Gustav Aar 1495, efter andre 1488; atter Andre tro, at 1496 er det rigtige Aarstal.

fostrer hos Kongen." Han tænkte der- ved at udlette hos ham Kjærligheden til Fædrelandet. Men den slue Hr. Sten indsaa strax Kongens Hensigt. „Endnu", svarede han, „er Gustav for spæd til at tages bort fra sine Forældre;" og strax lod han Drengen hemmelig sende til Faderen, som da var i sin Forlening paa Aaland. „Ungungen er sluppen mig af Rettet", sagde Kong Hans, da han senere hørte tale om den opvoxende Ynglings store Egenstaber.

Gustav fulgte siden sine Forældre, som opholdt sig dels paa Aaland dels paa Rindboholm og dels paa Ræfsnæs*). Han undervistes baade af private Lærere og ved Upsala Skole. Intet var vanskeligt for hans lette Fættevne.

Siden opholdt han sig nogen Tid ved Svante Stures Hof, men for det Meste var han ved Upsala Akademi for at bringe det til Fuldkommenhed i alle Videnskaber og Kunster. Ved store Frem- skridt erhvervede han Læreres Velvilie og Kammeraters Agtelse. Men da han havde et muntert og livligt Sind, gik han ofte ud mellem Læsetiderne med sine Staldbrødre og morede sig mest ved Kvarnbo eller i Bænge og Bjørklinge Præstegaarde i Upland. Saaledes var unge Hr. Gustav Vasa i sin røde engelste Rjole (han brugte sædvanligen en faa- dan) kjendt, elsket og hoiagtet af Alle. Senere havde han ogsaa megen Gavn og Hjælp af disse sine gamle Upsalavenner.

Fire og tyve Aar gammel forlod Gu- stav Vasa Studeringerne og begav sig til Sten Stures den Yngres Hof. Her kom han snart i stor Hyldest og Agtelse hos Alle. I Særdeleshed sluttede den

gamle Hemming Gad sig til Ynglingen, og mellem dem knyttedes det inderligste Venstreb. Af ham fik Gustav noie Un- derretning om alle de indre og hemmelige Forhold mellem Danmark og Sverige; og tillige indfugede han Gad til Dan- mark og Unionen, Kjærlighed til Fædre- landet samt Mod og Lyst til at opofre Alt for det. Tidligt fik han ogsaa An- ledning til at vise dette, og vi have alle- rede før talt om, hvorledes Gustav Vasa hidrog til Seirene ved Dufvenæs og Brænhytta, samt hvorledes han tilsidst 1518 paa forræderisk Vis bortførtes af Kristian for at holdes tilbage i Danmark, medens denne agtede aldeles at underkue Sverige.

Tredie Kapitel.

Om Gustav Vasas Flugt.

Da Kristian kom til Danmark med de svenske Herrer, som han saa forræderisk havde bortrøvet, raadede Nogle ham til strax at aflive dem; men Mor Sigbrit sagde, „at man med dem kunde tvinge deres hjemmehørende Venner og Slægt- ninger, og at man derfor burde lade dem leve, men dog holde dem i bestandigt Fængsel. Saa blev det ogsaa, og Fan- gernes Behandling var ingenlunde den bedste.

Gjennem sin Mormor, Fru Sigrid Baneer, var Gustav i Slægt med denne danske Kt, som under eller noget før Kalmarunionen ogsaa var indkommet i Sverige. Paa Kalls Slot i Jylland boede paa denne Tid Hr. Erik Baneer, en from og redelig Mand. Han ynke- des over den haarde Behandling, hans Slægtning Gustav Vasa led i det danske Fængsel, og begjærede af Kristian Tillæ- delse til at tage ham med sig til Kalls. Nødtigt vilde Kristian gaa ind paa dette, gjorde det alligevel tilsidst for Hr. Eriks indstændige Bønners Styld; dog maatte

*) Aalandøerne ved Indløbet til den bot- niske Bugt danne ligesom en Bro fra Finland, der nu tilhører Rusland, over til Sverige. Rindboholm, en Sædegaard i Upland. Ræfs- næs i Söndermanland nærved Mariesteb.

denne forud udlove en Bod af 6000 Rigsdaler, om den frygtede Fange skulde undkomme. Saaledes fik Gustav følge med til Kalls, hvor han blev vel modtagen og erholdt megen Frihed. „Jeg vil ikke lade Eder haardt bevogte, min Fxende“, sagde Hr. Erik, „ei heller sætte Eder i Hængsel. I skal æde ved mit eget Bord og have Lov at gaa, hvor I vil, naar I kun i god Tro lover mig ikke at rømme eller rejse nogensteds uden mit Vidende.“ Hertil forpligtede Gustav sig baade skriftlig og mundtlig, og fik saa gaa omkring i en hel Mils Afstand fra Kalls. I Begyndelsen fulgtes han altid af en Vagtkarl; men da han lidt efter lidt alt mere vaudt sine Slagningers Kjærlighed og Tillid, blev han tilsidst aldeles overladt til sig selv.

Saaledes havde Gustav kunnet leve fornøiet og lykkelig; men hans stolte Sjæl kunde ei glemme, at han var en Fange, og at han paa en saa forræderisk Vis var bleven det. Den største Harmen var dog at høre de store Rustninger, som Kristian dette Aar (1519) gjorde mod Sverige, samt de unge danske Adelsmænds Skryderier. „Denne Gang“, sagde de, „skulle Danskerne bedre vide at benytte sin Fordel. De skulle aldeles kue og udrydde de fornemste og rigeste Svenske. Siden kunne fattige og ringe danske Karle gifte sig med Enkerne og derved komme til Magt og Rigdom.“ Dette og flere saadanne Ytringer, som Gustav stedse maatte høre, græmmede ham til Hjertet. Dag og Nat tænkedes han af Sorg og Vengstelse. Alt mere og mere nærmede sig den Tid, da Kristians Hær skulde falde ind i Sverige, alt mere og mere forøgedes ogsaa Gustavs Uro. Tilsidst, det var om Sommeren 1519, tog han sin Beslutning. Han iførte sig Bondeskæder og begav sig tidligt om Morgenen paa Rejsten til Holstein. Han undveg den aabne store Wei-

løgte mindre Stier og styndte sig saa, at han den anden Dag ved Middagstid var i Flensborg. Her traf han lykkeligtvis nogle jarstke Kjøbmænd, som kom med en Dredbrift fra Jylland og agtede sig til Thydsland. Med disse fulgte han og ankom lykkeligt den 30te Septbr. til den frie Rigs- og Hansetad Lybeck, hvor han strax af Borgemeester og Raad begjærede og erholdt Leide og Sikkerhed til at opholde sig trygt og uantastet i Staden.

Strax derefter kom ogsaa Hr. Erik Baneer, optraadte for Raadet, klagede over „Gustavs Trosløshed og Uafnemmelighed mod Baneers Godhed og Slægtkjærlighed samt truede Lybekerne med Kristians Fiendskab, om de bestyttede demnes aabenbare Uben.“ Men Gustav svarede frimodigt, „at han ei var nogen lovlig Fange, men en med Svig og Falskhed borttrøvet Mand, som saaledes havde Ret til at befri sig, naar han kunde. De 6000 Rigsdaler, som Hr. Erik maatte erlægge til Kristian, skulde ham rigeligen og tafnemmeligen godtgjøres, naar Gustav kom hjem igjen. Og, sagde han, fortroster jeg mig derpaa, at jeg er i en fri Rigsstad, paa hvis engang givne Ord og Løfte man bør kunne fuldeligen forlade sig.“ Dette virkede saa meget, at al Hr. Eriks Umage blev forgyæves. Men at komme tilbage til Sverige lod sig endnu ikke gjøre for Gustav.

Han var nødt til i 8 Maanedes at opholde sig i Lybeck. I denne Tid benyttede han Anledningen til noie at undersøge Hansetædernes Magt, Handel, Skibsbyggerier osv.; ogsaa fik han her Underretning om den nye Lære, som just paa denne Tid begyndte at prædikes i Thydsland af Doktor Martin Luther; og siden under sin Regjering havde han meget Gavn af alt dette.

Imidlertid kom den ene Efterretning

efter den anden om Kristians store Fremgang mod Svenskerne: først om Slaget ved Bogesund, siden om Forræderiet paa Liveden og Sten Stures Død, tilsidst næsten hele Rigets Underkuelse. Forfærdelse, Brede og Smerte bemægtigede sig skiftevis Gustavs Sjæl; Et ønskede han dog bestandigt, nemlig at faa skynde sig hjem, det undertrykte Fædreland til Hjælp. Men nu begyndte Mange af Raadet at frygte for Kristians tiltagende Magt og vilde derfor udlevere Gustav. Da fremstod i deres hemmelige Raad den kloge og meget anseede Borgermester Niels Brøms. Han forestillede dem, „hvoreledes Kristian allerede forud havde søgt at formindske Hansfestædernes Magt og Handel; hvoreledes han allerede i sit Rige havde overladt hollandske Kjøbmænd de Friheder og Rettigheder, som tidligere Hansfestædterne alene havde indehavt. Blev han nu Herre over hele Norden, saa vilde han med sin Magt aldeles knuse disse Stæder. Man burde derfor understøtte Gustav Basa, der tykteses at være en Herre, som havde nok baade Mod, Forstand og Ansæelse til at sætte en Grændse for Kristians æreløstne Foretagender.“ Disse Grunde bevægede Kjøbmændene. De lovede at føre Gustav over til Sverige og fremdeles at bistaa ham med Penge og Mandskab. Strax efter steg han ombord paa et lidet Handelskib og lagde ud i aaben Sø. Helst havde han villet fare til Stockholm, men han turde ei gjøre det, da hele Østersøen og Skjærene vrimslede af danske Krigsskibe. Han styrede derfor den lige Vej over til Kalmar, som han vidste endnu var i svenske Hænder. Han overvode sig ei frem til Staden, hvor Severin Norbys Laa med en dansk Flaade. Et Stykke derfra, ved Stensø Odde, steg han hemmelig, den 31te Mai 1520, i Land, ene med sit Mod og sit Sværd, men dog

med det faste Forsæt med Guds Hjælp at redde det fortrykte Fædreland.

Fjerde Kapitel.

Om Gustav Basas Eventyr i det indlige Sverige.

Stockholm og Kalmar vare de eneste faste Pladse, som Svenskerne endnu havde i sin Magt. De forsvaredes af tvende heltmodige Kvinder: Stockholm af Kristina Gyllenstjerna, Kalmar af Fru Anna Bjelke, Enke efter Johan Maanssøn Matt och Dag. Til denne Sidste begav Gustav sig og blev modtagen med Glæde. Han gif ned i Byen og talede paa Torvet til de sammenkaldte Borgere og opmuntrede dem til at gjøre Fienderne Modstand; men de stode taus og forsagte ved hans Tale, saa at han vel kunde mærke, at Jniet stod til at udrette med det modløse Folk. Han vendte sig til Besætningen paa selve Slottet. De vare tyndte Leieknegte, som, kjede af Krigen; ønskede jo før jo heller at overlade Borgen og sig selv til Severin Norby. De betragtede derfor Gustav som en Hindring for deres Forehaende og modtog ham med saa megen Harm og Forbitrelse, at Fru Anna Bjelke maatte skjule ham for deres Raseri. Hemmeligt begav han sig derfra opover Landet gjennem Smaaland. Med Harm hørte han om tale, hvoreledes svenske Mænd af Alvind, indbyrdes Had og Pengebegjærighed, angave og beløi hinanden for Ublændingerne. Han fremtraadte derfor ofte for de forsamlede Menigheder, formandede dem til Enighed og Modstand og advarede dem for Kristians Falskhed og Tyranni. Men forgjæves. Folket var kjed af Krigen og Bønderne indtagne for Kristian: „ei mangler os Sild og Salt“, sagde de, „saalænge vi lyde Kongen; han er os en naadig Herre.“ Da Gustav vilde vedblive med sin Tale, truede de

ham, ja skjode med Pile og Stjætter efter ham, saa at han maatte skyndsomt trække sig bort. Forklædt sneg han sig nu gjen- nem Skove og øde Strækninger over Landet og kom saa tilsidst op til Torno Herregaard i Sødermanland, hvor hans Søster Margareta og hendes Mand Hr. Joakim Brahe boede.

Stor blev deres Glæde ved at gjen- den længe savnede og saa varmt elskede Broder, men ligesaa stor blev deres Be- stryffelse, da de hørte, at han agtede at begynde et Oprør mod Kristian. Joa- kim Brahe skulde just nu med sin Hustru reise op til Kristians Krøning. Han til- bød sig paa enhver mulig Maade at søge at forjone Gustav med Kongen. Men Gustav advarede tvertimod Hr. Joakim for Kristians Falskhed og vilde, at de til- sammen skulde søge at fordrive ham. Fru Margareta fastede sig med Bonner og Taarer om Broderens Hals og be- svor ham at afstaa fra et Foretagende, som vilde drage baade ham og hele hans Slægt i Ulykke. Men Gustav blev ube- vægelig. Den godtroende Joakim for med sin Frue til Stockholm for at se Kronen sættes paa Kristians Hoved. Gustav drog ogsaa fra Tærno, men med det Forsæt snart at rykke den af det.

Han begav sig til Nærsnæs, et af hans Fædrenegodser, ei langt fra Mariefred i Sødermanland. Her opholdt han sig hemmelig en Tidlang og sendte hyppig en eller anden paalidelig Frælsbonde*) til Stockholm for at faa Efterretninger derfra. Imidlertid besøgte han engang den gamle Erkebiskop Jakob Ulfsjon, som endnu levede i det nærliggende Gripsholms Kloster, aabenbarede sine Tanker for ham og begjærede hans sa-

derlige Raad. Erkebiskopen berettede da, „hvorledes Gustav var indbefattet i Kri- stina Gyllenstjernas Forlig, samt hvor naadigt Kristian havde modtaget alle Svenske, som vare gangne over til ham. Det var derfor bedst, at Gustav fulgte sine Venners Exempel og anraabte om Kongens Raade; Erkebiskopen skulde selv antage sig hans Sag paa det Varmeste. Gustav blev dog ikke overbevist. Han kjendte Kristian for vel, havde paa Kallo hørt for meget af Dansternes Tale og var desuden altfor klog og forsigtig Herre, til at han uden Tvang skulde overlevere sig i sin Fiendes Hænder.

Nogen Tid derefter, det var ude i November Maaned, gik Hr. Gustav en Dag ud paa Jagt i Egnen omkring Nærsnæs. Han mødte da ganske usformo- dentlig sin Svoger Hr. Joakim Brahes gamle tro Rentemeester, som havde fulgt denne til Stockholm. „Alt, hære Herre“, udbrod den Gamle med Taarer, saasnart han fik se Gustav, „nu staar det ganske ynkeligt og elendigt til her i Riket.“ Han skulde derefter begynde at berette om Blodbadet i Stockholm; men Tun- gen stammede, og Graaden kvalte Røsten; med Taarer og Gebærder besvarede han den forbausede Gustavs Spørgsmaal. Paa denne Maade fik han vide Alt: sin Faders, sine Slægtningers og Venners Død; sin Moders, sine Søstres Fangen- stab; Fædrelandets fuldkomne Fald og Undertrykkelse, og endelig at en hoi Pris var sat paa hans Hoved. En Fræls- bonde, som strax derefter kom hjem fra Stockholm, bekræstede de forfærdelige Ef- terretninger.

Vi kunne ei beskrive Sonnens Sorg, Broderens Klage, Heltens Harm og det redelige Hjertes Forbitrelse. Gustav havde tabt Alt. Men størst Mod giver størst Mod. Gustav besluttede at vove Alt mod Tyrannen. Han samlede sammen

*) d. e. Bonde paa et Nodsmands Gods. De adelige og geistlige Stænder taltes i Sve- rige frælle (fri), Borger- og Bøndestanden ofvælle (ufri).

fit Guld og Sølv, fatte sig til Hest og reiste fra Ræfsnæs, ledsaget af en eneste Dreng, agtende sig til Dalarnne. Da de havde faret et Stykke Wei, kom de til Rolfunds Færge, som gaar over til Sela-Den i Mælaren. Drengen, som imidlertid havde overveiet, hvor farlig hans Foretagende var, besluttede at benytte Anledningen, og da Gustav først alene var kommet over Sundet, kastede Drengen sig paa Hesten og agtede at rømme bort baade med den og alle Kost-

barheder. Men Gustav fatte hurtigt over Sundet igjen og forfulgte Rømningsmanden saa ivrigt, at denne tilsidst i Angsten kastede sig af Hesten og sprang ind i Skoven, hvor han skjulte sig saa hurtigt, han kunde. Gustav tog sin Hest og sine Kostbarheder og begav sig videre. Han havde hidtil kun fundet Falskhed eller Feighed. Hos det Folk, som under Sturerne og Engelbrekt saa ofte havde reddet Fædrelandet, ventede han at gjenfinde Svenskernes urgamle Trostak og Tapperhed. (Fortsettes).

Smaa historiske Notitjer.

Georg Washington blev født den 22de Februar 1732 og døde den 14de December 1799.

— Benjamin Franklin blev født den 17de Januar 1706 og døde den 17de April 1790.

— De Forenede Staters Flag hejdes den 1ste Januar 1776.

— Kolonien Carolina deltes i to (Nord og Sydcarolina) i 1729.

— Kentucky blev optaget som Stat i Unionen i 1792, Tennessee i 1796, Ohio 1802, Louisiana 1812, Indiana 1816, Alabama 1819, Michigan 1837, Kansas 1861.

— Florida blev afstaaet til de Forenede Stater i 1820.

— Det første Lokomotiv i Amerika blev forfærdiget i West Point Foundry for en Jernbane i Syd-Carolina; det 2det (omkring 1830) til den 16 Mil lange Jernbane mellem Albany og Shenecadady, N. Y. Den første Jernbane i de Forenede Stater gik fra Milton til Quincy, Mass.; men det var en Hestebane. „Baltimore og Ohio“ var den første Passager-Jernbane i de Forenede Stater, 15 Mil lang, anlagt 1830.

— Den første offentlige Telegraf i Amerika forbandt Baltimore og Washington 1844, men Morse opfandt sit Telegrafsystem allerede i 1832.

— Robert Fulton gik i 1807 med sin nye Opfindelse, Dampbaaden („Clermont“ paa 160 Tons) paa Hudsonsfloden fra New York til Albany.

— Den første Dampbaad paa Mississippivar „the Orleans“ (i 1841).

— Den første Dampbaad, som gik over Atlanterhavet, var „Savannah“ (380 Tons) 1819.

— I 1803 brugtes Gasbelysning første Gang (i et Theater i London). Gas til Gadebelysning i London blev indført 1815.

— Fairbanks Platform = Vægt blev opfunden af Brodrene Fairbanks i Vermont 1830.

— Pianofortet er opfundet af Italieneren Christofori i Florents i 1711. Før havde man Spinnetet (et Slags Klaver) og Harpsichordet.

— Elias Howe opfandt Symaskinen i 1846.

— Mc. Cormicks Reaper blev patenteret i 1834.

— Christopher Saur anlagde det første Skriftfløberi i Amerika i 1735 i Germantown, Pa. 1869. Den sidste Nagle, som sloges ind, var af Guld. (Men den blev siden taget op igjen, og opbevares endnu i San Francisco).

— Den første almindelige Folketælling i de Forenede Stater optoges i 1790; Befolkning 3.929.827. — Søofficerstolen i West Point blev grundlagt 1802.

— 3 August Maaned i Maret 1800 blev Washington, taget i Brug som Hovedstad. — De Forenede Stater købte Louisiana af Frankrig i 1803.

— Stillehavsjernbanen blev færdig i af Rusland i 1867.

Gaader og Opgaver.

No. LXXVIII.:

De, som ikke have mig, ønske mig ikke; de, som have mig, ønske ikke at tabe mig, og de, som vinde mig, have mig ikke længere.

No. LXXIX.:

A horse in the midst of a meadow suppose,
Made fast to a stake by a line from his nose;
How long must this line be, that, feeding all round,
Permits him to graze just an acre of ground?

(Prof. Eaton of Paeker Institute).

Oplosning paa Gaaderne i No. 15.

No. LXXVI.: En Pæsker.

No. LXXVII.: It contains all the letters of the English alphabet.

Blandinger — Nytt og Sammelt.

Hertugen af Wellingtons Overmand. — En engelsk Bonde arbejdede en Dag paa sin Ager, da han fik se en Flok Ryttere komme over hans Marker. Nu havde han et Jordstykke, som han især ønskede, at de ubudne Gæster ikke skulde ride over. Derfor sendte han en Gut til Grunden, forat han skulde strænge den og passe vel paa, at den ikke blev aabnet. Gutten adlød Befalingen, men var knapt kommen til Grunden, før

ogjaa den hele Rytterstare naaede den og bød ham luffe Grunden op. Han negtede dette og sagde, at hans Husbonde havde forbudt ham det. Hverken Trudser eller Løste om Drifkepenge hjalp. Gutten var uroffelig i sit Forsæt om ikke at luffe op. Efter en liden Stund red den ene af dem frem til Gutten. Han saa meget fornem ud, og i en besærende Tone sagde han:

„Du fjender mig ikke, Gutten min.

Jeg er Hertugen af Wellington, og jeg er ikke vant til, at Nogen modsetter sig mine Befalinger. Luf kun Grinden op strax, saa at jeg og mine Venner kan ride igjennem". Gutten tog sin Hue af, og medens han nu med blottet Hoved stod lige overfor den Mand, som hele England erede, svarede han frimodig: „Jeg er overbevist om, at Hertugen af Wellington ikke vil bringe mig til at være ulydig mod min Husbonde. Jeg kan ikke lade Nogen komme igjennem uden min Husbondes Billie“.

Høilig forbanset tog den gamle, skjætte Kriger sin egen Hat af og sagde: „Jeg agter den Mand eller Gut, som hverken lader sig lokke eller skræmme til at gjøre noget Galt. Med en Hær af saadanne Soldater skulde jeg kunne beseire ikke alene Frankrige, men hele Verden“. Efterat han havde givet Gutten en Guldmønt, ved han rasst tilbage.

Brod af Insekt-Vg. — I Mexico dyrke de Indfødte i Lagunerne et Slags Stargræs, som affjæres, bindes i Knipper og kastes i Vandet, for at visse Vandlæger (Coriza) kunne lægge sine Vg paa dem. Efter en Maanedstids Forløb tager man igjen Græsbunterne op af Vandet, tørrer dem og banker dem over et Klæde for at modtage en ny Ladning Vg. Eggene renses, sigtes og sælges sætkevis til deraf at bage et Slags Kage eller Biskuit, som kaldes „Gautle“ og har en noget fiskeagtig, lidt syrlig Smag, omtrent som Fiskerogen.

I Sydfrankrig og Piemont er det især, at de Planter dyrkes, hvoraf de mangfoldige Slags vellugtende Esfenser tilberedes. En eneste Fabrik i Cannes i Sydfrankrig forbruger saaledes aarlig 140,000 Pd. Orangeblomster (af 50 Pd. Orangeblomster erholdes ved Distillation omtrent 2 Pd. Neroli-Olie), 20,000 Pd. Akazieblomster, 140,000

Pd. Jasminblomster, 20,000 Pd. Violer og 8,000 Pd. Roser foruden en hel Masse andre vellugtende Blomster og Urter.

Roser. — Gartner Charles Noble i Bagshot har truffet en Rose af Fre, som han har kaldt Queen Bedders. Den har samme Farve som den Rose, der i Blomsterkatalogerne benævnes Charles Lefebvre. Den blomstrer uophørlig fra Juni til November. En Plante paa 18 Tommers Høide, havde den 6te Septbr. endnu 84 Knopper og udspungne Roser. Denne nye Rose egner sig bedst for Friland. Fra Japan er der i den senere Tid, ligeledes til England, indført en ny Græsart, som man har kaldet Eulalia japonica, var. Zebra. Den har lange, temmelig brede Blade, som ere tegnede med rosenrøde Striber. Blomsterstanden bestaar af en tyk Kvast af høist sørlige Blomstergrene, som stikker frem midt af Bladvæxten.

Underjordisk Jernbane. — Ligesom London har sin Underground Railway, tænkes der nu ogsaa i Paris paa at skaffe denne By en underjordisk Jernbane. En Plan til en saadan, der skal forene de fem store Banegaarde i Paris med hverandre, er bleven udarbejdet af Byens Administration paa Forlangende af Byraadet. Ifølge denne Plan skal Banen have tre Hovedlinjer, der skulle forbinde disse Banegaarde, og som skulle have sit Udgangspunkt under Jorden i Palais Royals Have i Nærheden af det Hjørne, hvor Gallerie Montpensier og Galerie d'Orleans støde sammen. Omkostningerne ved denne Plan anslaaes til 106 Mill. Frks., der skulle udredes af Staten, Seinedepartementet og Byen Paris.

Uventet Fiskefangst. — En Mand fra Nordland reiste med sin Fembøring for at hente noget Bjerkeved, som han

harde fjøbt. Underveis traf han paa en Mængde Fiskere, som traf den ene Storset efter den anden, men da han ingen Fiskeredstaber havde med, maatte han lade sig nøie med Synet. Da han og Gutten, som var med ham i Baaden, kom til den Bugt, hvor Beden laa, lagde de sig i Græsset og søvnede snart, men Manden vaagnede om lidt ved Plass ned i Vandet af et helt Stim med Lax, som ved Høivandet var gaaet ind i den lille Bugt. Hastig vækkede han Gutten, saa vadede de ud i Mundingen af Bugten og fremte her ved Stokkeslag og Stenkast Laxen fra atter at gaa ud. Endelig begyndte Vandet at falde, det blev lavere og lavere, og tilsidst var der kun en Kulp tilbage. Ud af denne Kulp kastede han med Hænderne iland 40 Lax. Paa Hjemveien reiste han indom Eieren af Bugten, en fattig Enke, som fik sin Del af den uventede Fangst.

En Mælkeprover. — Følgende letvindte Maade at komme efter, om Mælken er opblandet med Vand, meddeles i „Særpen“: Har man Mistanke om at Mælken er opspædt, behøver man blot at stille en rigtig blankpubstet Strikkepinde ned i Mælkespandet og strax igjen at trække den op, idet man holder Pinden ret op og ned. Er Mælken ublandet, saa vil altid noget deraf flæbe ved Strikkepinden, er den tilsat med selv det ubetydeligste Kvantum Vand, bliver Jnket hængende ved den.

Historiske Telegrammer fra Baaren 1865. — „If things are pushed, Lee will surrender“ (Sheridan). — „Push things“. (Grant).

Oldsagsfund. — Af de mange og kostbare til Oldsagsfundet i Mykenæ hørende Guldsager er der i Athen taget fotografiske Afbildninger. Senere kommer Turen til Broncegenstanderne og de øvrige Sager. Iblandt de Lærde og de med Arkæologien fortrolige Udlandinger begynder der at høre sig de mest afvigende Meninger om disse Stattes Alder. Professor Curtius udtalte saaledes i et Foredrag i den tydske Skole i Athen, at han vel erkjendte mange af Gjenstandenes høie Alder, men dog mente, at Storstedelen hidvorte fra Middealderen. De fundne Knofler er blevene undersøgte af Dr. Aretæos, Profesfor i Kirurgi, og erklærede for at være Skeletdele af forskjellige Pattedyr. En Tand, som findes deriblandt, hidhører saaledes fra et Svin.

Reiseren af Kina skal have forbudt alle sine Undersaatter, navnlig Embedsmænd, Lærde og Soldater, at røge Opium. Den kinesiske Gesandt i London skal have væsentlig Del i dette Forbuds Udstedelse. Der blev givet alle Opiumrøgere en Frist af 3 Aar, og efter denne Tids Forløb skulle Generaler og Guvernerer være ansvarlige for, at Forbudet overholdes.

 Man anmodes venligst om at betænke, at **Udgivelsen af Bladet koster mange Penge**, og at man derfor ikke bør nøie med at indsende sin Kontingent. Saasnart denne indløber, skal Ryttering blive sendt; hvis den ikke kommer inden 2 Uger efter Afsendelsen af Pengene [eller for Pacific-Staternes Vedkommende inden 4 Uger], saa skriv igjen og meld det. Send Pengene paa en betryggende Maade, saa de ikke blive borte underveis. Adresse: **R. Thronsdjen, Drawer 14, Decorah, Iowa.**

Judhold: Pater Clemens. — Til Ungdommen. — Gustav Vasas Historie. — Smaa historiske Notitser. — Gaader og Opgaver. — Blandinger — Nyt og Gammelt.

E. MATHER,
JUSTICE OF THE PEACE,

COLLECTING AGENT.

Office in City Hall - - - - DECORAH, IOWA.

M. N. JOHNSON & BROTHER,
ATTORNEYS AT LAW,

M. N. Johnson,
NOTARY PUBLIC.

DECORAH, IOWA.

DECORAH, IOWA.

anbefales Landsmænd og andre Rejsende af Cieren

D. L. Gamre.

En Leiestald med gode Heste og Hjørstøier er forbunden med Hotellet.

OLSON & THOMPSON,

DEALERS IN

DRYGOODS, NOTIONS, CLOTHING,

HATS, CAPS, BOOTS, SHOES and GROCERIES.

WATER STREET - - - DECORAH, IOWA.

A. Gullikson & Bro.,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Røge- og Kaffeovne samt Kobber- og Blitvarer, Gaardsredskaber og Verktoi, Bygningsmaterialier, saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.

Kobber- og Blitvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Endsiden af Water Str. = = = Decorah, Iowa.

I. H. MONTGOMERY & CO.

Apothekere og Boghandlere,

DECORAH, IOWA.

Mediciner tilberedes omhyggeligt efter Lægers Recepter. En duefig og forsigtig norsk Expeditor er altid tilstede.

Jubhold af 12te og 13de Bind

—af—

“For Hjemmet”.

Tolvte Bind: Bleiedatteren (en udmærket Fortælling). — Kong Harald og Islandingen (Digt). — Lidt om Loasferne i New York. — Magdalene Schubert. — Lidt fra Philadelphia. — Minder fra en Islandsfærd. — Brev til „For Hjemmet.“ — Den ufrivillige Redningsmand. — Laura Bridgman. — Tallet „Hu.“ — Jernkonstruktionens Forhold ved Jdsbaader. — Herrens skjærmende Haand. — Det flydende Anker. — En Expedition til Klippebjergene. — Fra Luften og fra Havet. — Drømmen (Digt). — Samuel Blimfoll. — Fra Ceylon. — Ny Opfindelse. — Fru Maria Schandorff. — Et Møde med Luther. — De Blinde, en tydsk Fortælling. — Stanleys Reise i Mellemafrika. — De to Hunde. — Spor efter islanste Vulkanudbrud. — “Giver, saa skal Eder gives.” — Kirgiserne. — Det gamle Olympia. — En mærkværdig Tildragelse. — Fra Philadelphia. — Et foreaansk Gesandtskab. — Lidt Farvelære til Husbehov. — En Maskine som Chakspiller. — Dyrenes Sjæleliv. — Hvorledes Bibelen er bleven bevaret. — Sømands-Enfens Lampe. — Kasselet-Fangsten i det store Ocean. — Den skjulte Skat. — Paa Narets sidste Dag (Digt). — Den lille Hjrbedreng. — En Gave. — En Mængde Blandinger. Tilsendes portofrit for 60 Cents.

Trettende Bind: Ved Aarskiftet (Digt). — Karl den Tolvte i Norge. — Onklen fra Amerika, Fortælling. — Et Trøstebrev fra Luther. — Den aarlige Udvandring af Børn fra Tyrol. — En Indianerhøvding. — Insekttherjinger i Barstove. — En gammel Discipel, Fortælling. — Tgaar, idag og imorgen (Digt). — Alpefjoven, Fortælling. — J Heklas Krater. — Manden med Diamantspænderne. — Blomstermissionen. — De tvende Sværd. — Støen (Digt). — Hundedagene og Hundestjernen. — Jordan og det døde Hav. — Maria Stuarts Bon. — Om Odden. — Mod Himlen (en udmærket Fortælling). — Fra Korstogenes Tid. — J Hjemmet (2 Sonnetter). — Den forsigtige Fabrikant. — Nullernes Betydning. — Vore Forfædres Opdragelse. — Solspektret. — Forskninger paa Island. — Hungersnøden i Indien. — Besuvs Udbrud. — En Særling. — Fundet paa Cypern. — Hedenstab og Navnkristendom. — Sedemandens Sang. — Kongegraven i Buzento (Digt). — Frands Mard. — Eg-Jndhøstningen ved Drinoko. — En Gut fra Londons Gader, Fortælling. — Central City. — Billedhuggeren og Straffangen. — St. Dlafss School (Digt). — Tyrkiet og Tyrkerne. — En besynderlig Kur. — Faren ved at spise Boeffsteg. — Maleren (Digt). — Et Festmaalid for Tyve og Bedragerere. — Siam. — Lidt om Brasilien. — En østerlandsk Fortælling. — De smaa Planeter. — Jødedommen. — Jldtemplet i Baku. — En Mængde Blandinger. Tilsendes portofrit for 80 Cents.

Den nye norske Barberstue er i Basementet i Adams nye Blok, Hjørnet af Water og Winnebago Streets, Decorah, Iowa.

M. D. Solberg.

Tillæg.

Den norske Synodes Boghandel,

DECORAH, IOWA,

handler med Bibler (i forskjelligt Format og Bind), Nye Testamenter, Altenburg-Testamenter, Huspostiler og Husandagtsbøger, Psalmebøger. Skolebøger. Skrifter af historisk Indhold, kristelige Fortællinger osv.

Følgende Udvalg af Bøger paa vort Lager anbefales som skikkede dels til Opbyggelse, dels til Belærelse og Underholdning baade for Ung og Gammel. Mange af de nedenfor opførte Skrifter turde ogsaa egne sig for Læsefjelskaber eller Menighedsbibliotheker. Fuldstændig Katalog sendes gratis paa Forlangende.

Heiberg. Thomas Kingo, Biskop i Fyen. En Levnetsbeskrivelse	1.00
Pontoppidans Levnet og hans Dagbog fra en Reise i Norge 1749	1.00
Bang. Hans Nielsen Hauge og hans Samtid.	2.50
Brun. Gammelt Nyt om og af Biskop J. Nordal Brun	3.00
Barry, Admiral. En sand Kristens Levnetsløb	1.35
Nat og Morgen. 400 Fortællinger fra den kristelige Missionshistorie	2.25
Dahle. Madagaskar og dets Beboere.	3.00
Flood. Forindien. Udvalg af opbyggelige Missionsfortællinger	65
— Grønland. Udvalg af opbyggelige Missionsfortællinger	75
— Betsignede Missionsfrugter	10
Florey. Dræt med Missionsgarnet. Missionsforedrag	90
Kielland. Zululandet. Reiseindringer	30
Ældre og nyere Missionsfortællinger fra alle Verdens Dele. 2—6 Hefte pr. H.	15
John C. Pattison, En Martyr i Missionen	15
Wildenhahn. Luther og Melancthon	75
Fra Luthers Tid. Optegnelser af Familien Schönberg Cotta. 2 Dele i 1 Bind	2.50
Spaniens Martyrer og Hollands Befriere, af samme Forfatterinde	1.65
Under Cromwell og Karl II. En Fortælling af samme Forfatterinde	2.50
Kitty Trevylyan. En Fortælling fra det aandelig bebogede Liv i England paa Whitefields og Wesleys Tid.	1.50
Harms, L. Fortællinger.	1.20
— Guldbæbler i Sølvskaaler. Fortællinger	60

Mau. 400 Fortællinger for Skolen og Livet....	2.20
— Alvor og Gammen....	1.50
En Moders veiledende Ord til sin Datter	40
Nogle Ord til Nordens Mødre, med Forord af Vi- stop Moe..	75
Erindringer fra det bethdningsfuldste Aar af mit Liv. Af Forf. til En Moders veiledende Ord til sin Datter...	40
Stretton, Hæsha, Alene i London. En Fortælling	75
— Lilla Megs Børn do....	65
— Casjy do.	75
— Enoch Rodens Læreaar, do....	80
— Mellies tunge Dage, med Forord af Sognepræst Laache	65
— Stephen Fern	90
— Børnene i Cloverly, Fortsættelse af Stephen Fern, med 5 Billeder	1.00
*— Mag Krømer, En Fortælling fra Strasburgs Beleiring	75
— Bedes Legat....	1.00
— Kongens Tjenere	75
Jesficas Første Bøn	40
Hytten paa Stranden	40
Fisfergutten fra Den Man. Af Forfatteren til „Jes- ficas første Bøn“ m. Fl.	65
Vollmar. Præstegaarden i Harzen	1.00
— Præstegaarden i Indien	1.10
— Tre Juleaftener. En Fortælling	1.25
En Lommebibels Hændelser	1.75
Caspari. Skolemeesteren og hans Søn....	75
Friis. Vor Herres Haandlangere	45
— Et Lykkebarn...	45. 55. 70
— En Skolemeester efter Herrens Hjerte	15
P. Blom. Fra Østerland. Skildringer fornemmelig af Muhammedanernes Liv, Sæder og Skikke	65
Smith. Mennesket som Borger i Staten	1.00
Rappe. Kortfattet Verdenshistorie, samt en udfør- ligere Norges Historie under de oldenburgske Konger og Huset Bernadotte...	2.00
Griksen. Nordens Historie	75
Glaubrecht. Kalendermanden fra Weitzburg	50
Bunyan. En Pilgrims Vandring	80
Breuis. Synderens Retfærdiggjørelse for Gud.	1.00
Guds Børns himmelske Frydemaaltid paa Jor- den. Bønner før, ved og efter Nadveren.....	75
Guds Børns daglige Udgang til Raadestolen. Bønner og Psalmer til Morgen og Aften hver Dag i Aagen.	30

Jver Larsen

fælger udelukkende for Kontant og handler med

DRYGOODS, NOTIONS,

Færdiggjorte Klæder,

Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.

Decorah - - Iowa.

For 12 Cents

sendes portofrit et Hefte, indeholdende
„To ældgamle Sange fornede“,
nemlig *Tolvtalvisen* og *Den gyldne Abe*. 5 for 50 Cts., 12 for \$1.00.
Adresse: A. Thronsen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

380 Oktavsider

med udvalgt Læsning for 60 Cents,

nemlig 12te Bind (1876 II.) af „For Hjemmet“, indeholdende Fortællingerne
„Bleiedatteren“ og „De Blinde“, „Erindringer fra en Islandsfærd“, „Laura
Bridgeman“, „Magdalena Schubert“, „Maria Schandorf“ og meget andet ud-
valgt Læsestof. Sendes portofrit for 60 Cents. Benyt denne Leilighed!
Adresse: A. Thronsen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Skovstjernen

(Missionær Fjeldstedts Ungdomshistorie) tilligemed
meget andet interessant Læsestof (4 Hefter af „For
Hjemmet“) sendes portofrit for 25 Cents.

To Søstre, en Fortælling fra en norsk Fjeldbygd (4 Hefter af „For
Hjemmet“) portofrit for 25 Cts.; begge for 40 Cts.

Adresse: A. Thronsen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Høiskole for Gutter og Piger,

Northfield = = = = = Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er
\$30.00 for Skoleaaret (10 Maanedes) og for en Termin i Forhold. Kost billig.
Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

Th. A. Mohn, Northfield, Minn.

E. P. Johnson,

ATTORNEY AT LAW,

Adams Block.

DECORAH, IOWA.

Den norske Synodes Forlagshandel,

Decorah : : : Iowa,

handler med norske, engelske og tydske Bøger, Traktater og Smaasrifter, billedte Billeder og Karter samt Skrivematerialier o. s. v.

Katalog kan erholdes portofrit tilsendt paa Forlangende. Enkelte Bøger sendes portofrit hvorsomhelst i de Forenede Stater og Canada, naar den i Katalogen nævnte Pris vedlægges Ordren, og Adressen tydelig opgives. — 3 Partier tilstaaes almindelig Rabat.

Se omstaaende Bogfortegnelse.

J. P. Lee, Decorah, Iowa.

W. L. EASTON,

Eier af det vel bekjendte

OPERA HOUSE CLOTHING STORE,

har netop modtaget et meget stort og omhyggelig udvalgt Lager af færdiggjorte Klæder, Hatte, Huer, Støvels, Sko og alle Slags Herre-Ekviperings-Gjenstande, som sælges til Tidens billigste Priser.

Klæder efter Bestilling forfærdiges prompte. Norske Præstekjoler gjøres efter Ordre.

OPERA HOUSE CLOTHING STORE,
Decorah, Iowa.

P. E. Haugen,

Eier af

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg tillader mig herved at gjøre Landsmænd i Winnesheit og Allamakee Countier i Iowa, samt i Fillmore, Houston, Freeborn, Goodhue og Olmstead Countier i Minnesota, og forresten i hele den nordre Del af Iowa og sydlige Minnesota, opmærksomme paa, at jeg nu er istand til at erpedere alle Ordres med fort Varsel. Jeg har fitret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Inscription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Hr. Harvey Miller og J. J. Ringstad.

P. E. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og ieg skal da sende ham Tegninger med vedføjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Gremplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Inscription samt nærmeste Fragt-Office.

P. E. Haugen.